

שמא

פי' הטור

במדבר

על התורה

א (א) וידבר יי אל משה במדבר סיני. כתב הרמב"ן
אחר שהשלים

תורת הקרבנות התחיל לסדר המנות שנלטו צענין אהל מועד וכבר הזכיר על טומאת מקדש וקדשיו ועתה רוצה להגביל המשכן בהיותו במדבר כאשר לזה להגביל הר סיני בהיות שם בצוד השכינה ולזה והור הקרב יומת כאשר לזה שם כי סקול יסקל ולזה לא יבואו לראות כבלע כאשר לזה שם פן יברסו אל יי לראות ונפל ממנו רב ולזה איך ישמרו משמרת המקדש וכליו ואיך יחנו ואיך יסעו ואיך יהיה משמרת המשכן וכליו באהל מועד ובשזיל שהפסיק בשמטה ויזל שכתב בהן שהיה הדבור שלהן צהר סיני חזר ואמר כאן שהיה הדיבור באהל מועד ככל הדברות אשר הזכיר מתחלת ספר ויקרא וכן יהיו כולם נוכחין ואילך באהל מועד כי מעת שהוקם המשכן ויקרא יי אליו מאהל מועד לאמר לא נדבר אלך משם. והזכיר כאן במדבר סיני להזכיר שלא נסעו משם עד (צעת) שנמנו כי המנין השני היה צערנות מואב והדבור באהל מועד: (ב) שאו את ראש.

כת' רש"י שא לאת ראש כמו שאומר לקיסתינר אריס רישיה דפלוגי. וכתב הרמב"ן לא נתברר לי למה דרשו אותו לגלוי אס בשזיל שמתו במדבר ושבת לוי שלא מתו נאמר בו פקד הלא במנין שני של צאי הארץ נאמר כמו כן שאו את ראש. ובמדרש במדבר סיני רצה דורש אותו לשבת ולגלוי וכו יעלו לגדולה כמו ישא פרעה את ראשך והשייך על כנך ואס לא יזכו ימותו כולם כמה דתימא ישא פרעה את ראשך מעליך ותלה אותך על עץ: (ג) כל יוצא צבא בישראל. פירש"י מגיד שאין יולא לנצח פחות מזן כ' כדרך זן כ' לרדוף. ויתכן לפרש כל יולא נצח פי' כל היוצאים להקהל לעדה כי הנערים לא יקהלו בתוך העם וכל אסיפת עם נקראת נצח כמו לנצח נצח צעזודת אהל מועד. וכל נצח השמים. ולכך מפרש באנשי המלחמה מנצחי המלחמה ואמר כאן כל יולא נצח על דרך כל יולא שער עירו: הפקדו אותם. כתב הרמב"ן ענין פקידה זכרון והשגחה על דבר מלשון ויי' פקד את שרה ופי' שהשגיח במניינם שלא ימלטו מהם איש ולכך אמר זה הלשון לומר שלא יספרם אלא יתנו כופר נפשם מחלית השקל וזהם ישגיח וידע מספר העם וצדוד נאמר מספר מפקד העם כי ידע מספרם בצפידת הכופר כי רחוק הוא צעיני שדוד טעה צמה שאמר הכתוב ולא יהיה בהם נגף צפקוד אותם. וכפי דעתינו היה הקלף צעבור שמנאס שלא לצורך כי לא ילא למלחמה ולא עשה בהם דבר צעת ההוא רק לשמח לבו שמלך על עם רב וכן נראה מתשובת יואב שאמר לו יוסיף יי אלהיך על העם כהם וכהם מלה פעמים וגו'. ויש לפרש כי דוד לזה למנות את ישראל אפי' פחות מזן 7 רק שיהיו מן י"ג ולמעלה חה היה ענשו כי לא הרעה למנות רק מזן כ' ולמעלה ע"פ שקלים שאין הקצ"ה

שמב

על התורה

במדבר

פי' הטור

רוצה שיהיו כל ישראל כמנין שהוא חפץ לעשות אותם ככוכבי השמים והכתוב שאומר (במנין יואצ) ויהיו כל ישראל אלף אלפים ומאה אלף שולף חרב אין ענינו שהיו כולם יולאי צבא בישראל אלא אמר שהיו כולם בריאים וחזקים צקומה כי לא מנה המול' והחלשים והזקנים מפני שהיה דבר המלך נתעב אליו: לצבאותם. שהם לצבאות רבות שלכל שבט ושבט צבא גדול: (ה) לראובן. כתב ר' אברהם התחיל בראובן כי הוא הצבור ואחר שהשלים בני לאה התחיל ביוסף שהוא צבור לרחל והתחיל באפרים כמו שהקדימו יעקב בצרכתו והקדים אפרים ומנשה לבנימין שהם במקום יוסף ואחר כן התחיל דן שהוא צבור לשפחות ואחריו אשר שהיה ראש להמונים על דגל דן ואחריו גד שהוא צבור לשפחת לאה: (יו) קרואי העדה. פי' שהעדה לא יעשו דבר עד שיקראום: (יח) ואת כל העדה הקהילו באחד לחדש השני. כתב הרמב"ן הזכיר זריות משה צמות השם כי ציוס הדבור לקח הנשיאים והקהיל כל העדה והתחיל לפקוד אותם אצל לא נשלם המנין ציוס אחד לכך חזר ואמר במדבר סיני להודיע שהיה במקום שהוא ולא ציוס ההוא: ויתילדו על משפחותם לבית אבותם. פירש"י הביאו ספר ייחוסיהם ועדי לידתם. והרמב"ן כתב ואינו נראה שיהיו זריכים להביא שטר ועדים על ייחוסם לשצטייהם אלא ויתילדו שנמנו תולדותם למשפחותם לבית אבותם פי' כאשר לזה י"י כן מפי הקצ"ה נקבלו אל פתח אהל מועד חוץ מערב רב שהיו צתוכם והביאו כל אחד שקלו ואומר לפני משה והנשיאים אני פלוני נולדתי לפלוני ממשפחה פלונית שהוא לשבט ראובן ומשה נותן שקלי כל שבט ושבט במקום מיוחד ויודע מספר הכלל והפרט. וראייה לזה כי במספר השנים (השני. ל"ג) שהזכיר המשפחות לא אמר שם ויתילדו ולא הזכיר שם במספר שמות לגולגולתם כי מעת שנעשו דגלים נצדלו השצטים זה מזה ונדעו המשפחות לאי זה שבט המה ולא הוצרכו שם רק לדעת כמה משפחות צבט והמשפחה מונה אנשיה לגולגולתם לא במספר שמותם ולכך לא הוצרך לנשיאים במנין ההוא. ור' אברהם אמר ויתילדו צקשו מתי נולדו צעבור שנמנו בני עשרים. וי"מ לכך אמר צכאן במספר שמות להודיענו שלא שינו שמותם צמזרים פי' לבית אבותם צמספר שמות שנקראו על שם אבותם: (לב) לבני יוסף לבני אפרים. כתב הרמב"ן הקדים אפרים לפני מנשה ויחס יוסף עליו וכן למטה צדגלים כי הוא היה צעל דגל והוא הצבור ואחריו משנהו בצרכת יעקב ועוד כי היו אפרים רצים מצני מנשה אצל צמנין השני של ערבות מואב הקדים מנשה כי היו צני מנשה צעת ההוא רצים ולקחו נחלתן תחלה וכן צנשיאי הארץ הקדימו ויחס יוסף עליו וצמרגלים הקדים אפרים אצל יחס על מנשה למטה יוסף למטה מנשה והנראה צדרך ההגדה צעבור הדצה שהביא יוסף על אחיו ייחס אליו מניא הדצה או צעבור שחולק הצבור לנשיהם והי' די לאפרים צכבור

שמג
פי' הסור
במדבר
על התורה

נשאלו. כתב ר' אברהם כל השצטים היו י"ב ילא לוי והיו ליוסף שנים
 הרי שיצא לכל רוח ג' וללאה שזה אלא שיאל לוי הרי שהיו לצניה צ' דגלים
 חסר אחד. והדגל האחד לראובן ושמעון אחיו ולוי שהיה חסר שמו תחתיו
 גד שהוא צבור שפחתה. והדגל השני ליהודה והחונים עליו אחיו הקטנים
 ממנו. ולרחל דגל צפני עלמה ואפרים במקום יוסף והוא קודם למנשה
 כדברי יעקב. והדגל הרביעי לשפחת רחל שהוא הצבור ואחריו אשר
 ואע"פ שהוא קטן צננים מנפתלי הקדימו בעצור שיהיה הדגל לזן שפחת
 רחל נתן זאת המעלה לזן שפחת לאה ולא היו צבולם גבורים כיהודה שנמשל
 לאריה וכן ולכך היה יהודה צתחלה וזן באחרונה: (כו) ויהיו כר
 הפקודים. כתב הרמב"ן אע"פ שידעו מספר כל שצט ושצט חזר מספר
 מפקד כל העם כי כן דרך המלכים צמנותן את העם ולא ידעתי טעם
 למה לזה הקצ"ה למנותם צ"פ צשלמל לייחסם לשצטיהם צעבור הדגלים
 אצל ידיעת המספר לא ידעתי למה ואולי להודיעם חסדו עליהם כי צשצעים
 נפש ירדו מזרימה ועכשיו הם כחול הים. אי נמי היה זה כדרך שהמלכות
 עושה צבואם למלחמה כי עתה היו מזומנים ליכנס לארץ ולצא צמלחמה
 עם מלכי האמורי כמו שאמר נוסעים אנחנו אל המקום והיה משה
 והנשיאים צריכין לידע מספר אנשי המלחמה ומספר כל שצט ומה יפקדו
 עליו צמערכי המלחמה כי התורה לא תסמוך על הכס שירדוף כל אחד
 אלף וזה טעם כל יואל צלא צישראל כי המנין מפני צלא המלחמה. ועוד
 שיחלק להם הארץ למספרם כי לולא דברי המרגלים היו ככונים שם מיד:
 (לו) והלויים וגו' לא התפקדו בתוכם. כתב הרמב"ן אע"פ שעדיין
 לא אמר לו הקצ"ה למשה שלא לפקוד הלויים צתוך צני ישראל הצין מעצמו
 שלא למנותן עמהם מפני שנאמר לו ואתכם יהיה איש איש למטה שלכל
 הנמנה יהיה נשיא אחד ולמטה לוי לא הזכיר נשיא הצין שלא היה הוא
 נמנה ומ"מ היה מסופק צדצר מה יעשה צהם וכאשר השלים מנין העם
 ונשאלו הלויים לצדס פי' לו הקצ"ה שלא ימנה אותם צתוך צני ישראל
 וימנה אותם לצדס כי לצד' יפקדס על משכן העדות ואמר לו פקד את
 מטה לוי שיפקדס הוא לצדו צלא הנשיאים והוא קרא לאהרן לכבודו כי
 הוא היה נשיא השצט ההוא ואולי מזה הטעם נקוד על ואהרן כי לא היה
 הוא על פי י"י צפירות ואחרי כן צפקודת הלויים על עצודתם ועל משאם
 קרא משה לנשיאי העדה שיהיו עמו כמו שאמר אשר פקד משה ונשיאי
 ישראל את הלויים כי נכון הוא שיסכימו כולם ויראו צפיקון המשמרות
 וגם שם חזר ואמר במקום אחר אשר פקד משה ואהרן על פי י"י צד
 משה כי צצר רמז צנקודה כי אהרן היה עמו חוצה שאמר לו משה לעשות
 כן ונשיאי העדה רשות שקראם משה לנהוג צהם כבוד: (נג) והלויים
 יחנו סביב למשכן העדורר. כתב הרמב"ן שזה שנאמר צמשכן הוא
 מזה לדורות גם צמקדש ומכאן תיקנו המשמרות. ופי' ושטרו הלויים את

פ"י הטור במדבר על התורה שמד

משמרת משכן שישמרו אותו זלילה וילכו סביב למשכן כמו שאמרו הכהנים שומרים מצפנים והלויים מצחוץ:

ב (א) וידבר יי אל משה ואל אהרן • כתב ר' אברהם וטעם אל אהרן

כי אהרן וזניו ישימו משא הכהנים זכתף: (ב) איש על דגלו באותות. פירש"י כל דגל היה לו מפה לצועה צגוון אצנו הקצועה לו זמשן. ור' אברהם כתב סימנין היו זכל דגל. וקדמונינו אמרו שהיה זדגל ראוון לורת אדם מדרש דולאים וזדגל יהודה אריה כי זו המשילו יעקב וזדגל אפרים שור מטעם זכור שור הדר לו וזדגל דן לורת נשר עד שידמו לכרוצים שראה יחזקאל. והיה אהל מועד זאלמע ומחנות הלויים סביבו זתוך המחנות כענין שהזכיר זספר יצירה והיכל קדוש מכון זאלמע. והנה הפיאות תחלתן מן המזרח כמהלך השמש ואחריו הדרום ואחריו המערב ואחריו הצפון. ושמו דגל יהודה זמזרח כי הוא נוסע זראשון כמו שורה הכתוב יהודה יעלה זתחלה וראוון זדרום לכבוד הזכורה והנה שני הדגלים הסמוכים היו ללאה עם זכור שפתחה הנולד על זרכיה ודגל אחד לזני החל זמערב ודגל זני השפחות זלפון אחרונים. ועוד ראיתי זמדרש כשם זצדא הקצ"ה ד' רוחות העולם כך סבב לכסאו ד' רוחות ולמעלה מכולם כסא הזכור וכנגדן סדר למטה למטה אמר הקצ"ה למשה מזרח שממנו אור יולא לעולם יהיה כנגדו יהודה שהוא זעל מלוכה ועליו זצט יששכר שהוא זעל תורה ועליו מטה זזולן שהוא זעל עשירות כד"ל לחוף ימים ישכון וכתב שפע ימים ינקו ראשונה יסעו זככתב ויעבור מלכם לפניהם. דרום טללי זרכה וגשמי זרכה יולאין ממנו לעולם יהיה כנגדו זצט ראוון שהוא זעל תשובה ותשובה מדה טובה ורחמיו של הקצ"ה זאים זשזיל תשובה ועליו גז שהוא זעל גדוד ראוון זתשובה וגז זגבורה ושמעון זאלמע לכפר עליו ושנים יסעו שהתשובה שניה לתורה. מערב אולרות שלג זצד וקור וחום וכנגדן אפרים וזנימין ומנשה ושכינה תמיד זגזול זנימין שנאמר לזנימין אמר וגו' ושלישים יסעו כלה לתורה גבורה שיתגבר אדם זתורה ויתגבר על יצרו. לפון משם החשך יולא לעולם כנגדו זצט דן שהוא החשך העולם זע"ז שעה ירבעם ועליו זצט אשר מאיר על החשך שג' וטובל זשמן רגלו ועליו זצט נפתלי שהוא מלא זרכה לאחרונה יסעו שכל העובד ע"ז הולך לאחור ולא לפנים: (ד) וצבאו ופקודיהם. וכן כל הפקודים למחנה יהודה וכן זכלם הכל זצרי השם אל משה וגמשך למעלה על וידבר יי אל משה ואל אהרן כי לא מנאם משה עתה פעם אחרת. וכן אלה פקודי זני ישראל גם כן זצרי השם והזכיר כל זה להודיע שנימי המנין ועד שנתקנו המחנות וחנו לדגליהם ונסעו שהיה כ' ימים לא נפקד מהם איש וזה היה מעשה נס שלא מת אחד מכל העם הגדול שהוא תוך כ' יום: (יד) אליסף בן רעואל. כתב הרמב"ן כן המנהג

שמה פ"י הטור במדבר על התורה

בלשון הקודש לשנות השמות צטעס שזה כמו זרח ואומר מלשון כלומר נחר. ונקרא דעואל שידע האל ורעואל שס רעיון לצו צאל כמו ולי מה יקרו רעיק והיו קוראים אותו צשני שמות ולכך הזכירה תורה שניהם:

ג (א) ואלה תולדות אהרן ומשה וגו' בהר סיני.

כתב הרמב"ן הזכיר צהר סיני לומר שמיום דצ"ר י"י אל משה צהר סיני נצחרו אלו למשה אותם ולהיות להם משחתם כהונת עולם ושאר השצט לא נלטהו בצמירתו עד עתה ולכך נאמר בישראל וליום צמדצר סיני שלא נצחרו עד שצאו למדצר. ומה שהזכיר כאן תולדותיהם שכיון שזה לפקוד שצט לוי התחיל צראשי השצט. ועל דרך הפשט מעס תולדות אהרן ומשה לומר שהיו צני אהרן הכהנים משוחים נצדלים מן השצט להיות קדש קדשים ותולדות משה העמרמי אשר יזכיר למטה כי אין צעמרמי שנמנים צלויים זולתי צני משה. והדרש סמכוהו מפני שלא פירש ואלה צני משה כאשר צצני אהרן לרמוז כי צני אהרן גם הם תולדות משה מפני שלימדס תורה. יש מפרשים צמנין ישראל ולויים כתצ צמדצר סיני וצאהרן כתצ ואלה תולדות וגו' צהר סיני לפי שאהרן נצחר צמרים שנאמר הנה אהרן הלוי אצל הלויים נצחרו צמדצר: (ד) וימות נדב ואביהוא לפניו. שמתו מלאתו וכן נאמר צמרגלים לפני י"י: על פני אהרן אביהם. פירש"י צחיו. וכתב הרמב"ן ואין הענין לומר שכהנו צחיי אציהם כי כל איש מצני הכהנים יכהן צחיי אציו רק צעצור שאמר הכהנים המשוחים אמר שגס הם ככהנים גדולים נמשחים כמוהו צחיו ולא יעשה כן לדורות. והנכון צעיני כי הוא חוזר למעלה על וימת נדב ואציהוא לפני י"י על פני אהרן אציהם וכן נאמר צצרי הימים וימת נדב ואציהוא לפני אציהם וצנים לא היה להם ויגהן אלעזר ואיתמר: (יד) וידבר י"י אל משה במדבר סיני. כתב הרמב"ן צעצור שאמר למעלה ציום דצ"ר י"י אל משה צהר סיני חזר ואמר כי לא היתה לוואת הפקידה של הלויים צהר סיני כי צהיות (צחירת) תולדות צני אהרן לצדס היתה צהר סיני ציום נוותו על מעשה המשכן אצל הלויים לא נלטהו בצחירתם אלא צמדצר סיני. והנה לא היו הלויים כשאר השצטיים כי מצן חודש ומעלה לא היו רק כ"צ אלף ומצן ל' שנה ח' אלפים ועדיין לא נשאו הארון שנאמר שהיה הארון מכלה צהס והטעם מפני שלא היו צעצודת פרך ולכך לא היו גם כן צצרכת כן ירצה וכן יפרוץ ואולי היה מפני כעסו של יעקב עליהם כי גם שמעון שהיה עתה מרוצה צלובלסין נתמעט צכניסתו לארץ לכ"צ אלף: (כג) משפחות הגרשוני אחרי המשכן יחנו ימה. הקדים משכן לחנייה וכן צמררי על ירך המשכן יחנו לפי שקתה נושא כלי הקדש צכתף ומונה קרוצ למשכן וגרשון ומררי מסעס צעגלות ומרוחקים מן המשכן יותר מקתה. צגרשון וקתה הקדים לפרש מקום חנייתן לשס הנשיא וצמררי הקדים שס הנשיא למקום חנייתן לפי שגרשון מקום חנייתו צמערב

שמו

במדבר

על התורה

פי' הטור

שהוא מקום נכבד עם דגל ראובן הנכבד וכן קהת צדורם עם דגל אפרים שנקרא גם כן צבור דכתיב אפרים צבורו הוא אצל חניית מררי היה צלפון עם דגל דן שהיה צן השפחה לכך איחד אותם. כתב הרמב"ן ולא החל הכתוב במשמרת הלויים במזרח כאשר עשה בדגלים לפי שאין שם משמרת ללויים רק לאהרן ולבניו הנותרים ולמשה ובניו והחל מן המערב שהוא מעמד כנגד המזרח ונתן צדורם שהוא הנכבד מן הרוחות אחרי מזרח בני קהת שהם הנכבדים מכל שבט לוי שהרי נשאו הארון וכל כלי הקודש וצעצור שגרשון הנכבד ולו מעל על בני מררי נתן אותם צמערב שהוא הנכבד אחר דרום ועם דגל בני אפרים ונתן להם המשכן והאהל ונתן למררי רוח צפון שהוא הפחות שצדורות ועם דגל דן מצני השפחות ונתן להם תשמישי המקדש: (לב) ונשיא נשיאי הלוויים אלעזר וגו'. שהוא היה נשיא על שלשה הנשיאים. וכתב ר' אברהם מלת נשיאי מושכת עלמה ואחרת עמה ופי' ונשיא נשיאי הלוויים אלעזר נשיאי פקודת שומרי משמרת הקדש זו הג' פקידים על השומרים שהם הלוויים: (מדה) תחת כל בכור בבני ישראל. כתב הרמב"ן הבכורות נתקדשו מעת שזוה משה קדש לי כל בכור והיו צבורי רבים בישראל ולא נפדו עד הנה שעדיין לא נאמר למי יהיה הפדיון כי עדיין לא נתקדשו במתנות כהונה והנה היו עומדים בקדושתם סתם. ויתכן שהיה צהם עבודת הקרבנות כדברי רבותינו. והנראה צעני כי הבכורים האלה לא נולדו כולם צמדצר צנה אחת כי לא נתרצה העם כל כך אלא כל הבכורים שהיו צהם נמנו כי כולם נתקדשו ועתה החליפם צלויים והוא פדיונם ולום שיפדו העודפים ונתן הפדיון לאהרן ובניו כאשר הוא מצוה לדורות:

ד' (ו) ונתנו עליו כסוי עור תחש וגו'. כתב הרמב"ן מכסים

הארון צפרוכת המסך

ומכסים על שניהם עור תחש צעצור הנשמים ופורשים על הכל צגד כליל תכלת מלמעלה מה שאין כן צשאר הכלים צמנורה ושולחן ומצחות שהיה כסוי העליון עור תחש והיה זה מפני כבוד הארון שיהא נראה מלמעלה הצגד הנכבד שהוא כענין השמים לטוהר. ויש מפרשים וכבר פירשו עליו צגד כליל תכלת על הארון ועל הפרוכת ועל הכל נתנו כסוי עור תחש: ושמו בדיו. י"מ ששמו אותם על כתפיהם. וי"מ ששמימים אותם כסוד צענין שיסאו אותם צהם כי היו הוצעות רחצים והיו הצדים ככנסין ויואלין רק שלא יסירו אותם לגמרי: (ז) לחם החמיר עליו ידחה. כתב הרמב"ן על השלחן עצמו יהיה הלחם ועליהם הצגד התכלת שמתחלה היו מסדרים הלחם ופורשים על הלחם ועל השולחן צגד תכלת ועל הצגד היו נותנים הכלים והיו עושין כדי להפריש צין השולחן ולחמו וצין הכלים ומלמעלה לכלים היו נותנים צגד תולעת שני והיה כסוי העליון מתולעת שני שהוא מראה אדום צעצור שהשלחן הוא סימן לכתר

שמז פי' הטור במדבר על התורה

מלכות שהוא מדת הדין אצל הארון ומוצא הזהב היה צנגד כליל תכלת שהוא סימן לכתר תורה ומוצא העולה היא ארגמן שהוא אדום יותר מן הראשון על שם הדמים שזורקים עליו: (יו) ופקודת אלעזר וגו' הכהן שמן המאור וקטורת וגו' פקודת כל המשכן וכל אשר בו בקדש ובכליו. פי' שהיה פקוד וממונה למסור למי שישא כל אלו וגם היה פקיד למסור לבני קהת לשאת לאתם. וכתב ר' אברהם פי' פקודת המשכן שיט לו פקודת המשכן ובכל כליו עם איתמר אחיו רק לגדל מעלת אלעזר היה פקיד על השמץ והקטורת לצדו. וכתב הרמב"ן ואינו נכון שהרי בפסוק אומר למע' צפרטה האחרת על פקודת המשכן ציד איתמר צן אהרן ואינו מזכיר אלעזר וכן אומר למעלה ונשיא נשיאי הלוי אלעזר וגו' פקודת שומרי משמרת הקודש כלומר נשיא פקוד' משמר הקודש שהם הגתוני' ציד בני קהת. אלא פי' פקודת המשכן כי פקודת שמן המאור והקטורת והמנחה ושמן המשחה ופקודת כל המשכן בקודש ובכל אשר בו בכלי הקודש הכל ציד אלעזר והם הזכרים בכלן שאמר וכלה אהרן וצניו לכסות את הקודש ואת כל כלי הקודש. והנה אלעזר אמרו לשלש הגשיאים וגזר למשמרת בני קהת ואיתמר גזר לגרשון ובני מררי ומפני שלא הזכיר אלעזר ונשא כמו שאמר בשאר הלויים יראה שאינו נושא אותם אלא שהוא פקיד עליהם ליתנם לבני קהת למי שיצטר צדם והם יחזירוהו לידו בהקים המשכן וכן פקודת שומרי משמרת הקודש וכן בשמות תפקודו (את כלי) משמרת משאם שהיו פקידים ליתן לכל אחד משאו אשר ישאו. ועל דעת הירושלמי בכתוב צפי' (רש"י?) (אומר) שהוא נושא אותם יהיה משא גדול כי הקטורת שס"ה מנה ומשה (לא) פטמה לחלצין ושמן המאור (לשנה) שלימה רב מאד קד"ג (קפ"ג) לוגין ומנחת התמיד לא ידענו לכמה ימים ישא ממנה אלא היה אלעזר חזק ואמין כיעקב וכן משה רבנו וקוי י"י יחליפו כח: (ב) ולא יבואו לראות כבלע את הקדש. פירש"י כשמכסין אותו. ור' אברהם פירש שלא יבואו לראות כאשר יוסר פרכת המסך ויגלה הארון עד שיכוסה ויצואו לשאת אותו. ופי' כצלע כאשר יוסר הצנין שהוא הקדש מלשון צלע י"י ולא חמל שהם מזהרים שלא ליגע ושלא לראות הסרת הצנין צענת שיריד אהרן את הפרוכת:

פרשת נשא

(כב) **נשא את ראש** • בקהת וצגרשון אומר נשא ולא צמררי לפי שגרשון צבור וקהת נושא הארון אומר צהם לשון נשיאות ראש ועל כן אמר גם הם לומר שגם בני גרשון ראוין לנשיאות כבני קהת אע"פ שאינו נושא דברים המקודשים כמותו אצל צמררי שלא אמר לשון נשיאות לא אמר גם הם. וא"א הרא"ש זצ"ל

שמח

על התורה

נשא

פי' המור

אומר טעם לנס הם כי צמח הראשון שמונה הלויים מצו חודש ומעלה
 התחיל סדר תולדותן צנרשן שהוא הצבור וצוה המנץ שהוא מצן שלשים
 התחיל בקהת היה סבור משה שלא ימנה מצן שלשים ולמעלה אלא בני
 קהת צנציל שעבודתן צכתף ולכך אמר גם בני גרשון תמנה מצן שלשים
 ולמעלה. צנרשן ומררי אומר כל הצא וקהת אומר כל צא כי ה"א
 צא לרבות שהם מעצמן צאים מיד שהם בעצמן היו מפרקין אותו אבל
 בני קהת שלא היו ראשין לצא עד שהיו אהרן וצניז מכסין את הקדש ולא
 כך היו הם צאים לשאת לכך כתיב כל צא כלומר אחר טעשה צא. צנרשן
 ומררי כתיב לעצוד עצודה וקהת כתיב לעשות מלאכה לפי שעבודת
 גרשון ומררי לפרק ולהקים שהיא עצודה קשה קורא אותה עצודה אבל
 משא בני קהת מלאכה קלה היא: (כה) ומכסהה התחש אשר עליו.
 כתז ר' אברהם אהו הכתוב דרך קלרה שלא הזכיר מכסה עורות אלים
 מאדמים. ויש אומר ששני המכסים היו דצקים: (כו) ואח כל אשר
 יעשה להרב ועברו. כתז רש"י כתרגומו וית כל דיתמסר להון. וכתז
 הרמב"ן ואם כן יהיה יעשה כמו ואיש צמעון ומעשהו צברמל נכסיו אשר
 הוא עושה צהן. והנכון לפרש זאת כל אשר יעשה להם למשכן ולמוצח
 כי כלים רבים להם: (כז) על פי אהרן ובניו תהיה כל עבודת בני
 חגרשוני. פירש"י ואי זה מן הצנים ממונה עליהם איתמר. וכתז הרמב"ן
 ואינו נכון כי למה מזכיר אהרן אלא פי' על פי אהרן וצניו שתי' עצודתם
 על פיהם הם ימנו בני הגרשוני על עצודתם שיאטרו פלוני מצני גרשון
 יהיה גוצר על ענין כך ויהיה משורר לו שוער וישת מן היריעות כך וגם
 צעת המסע לא יפרקו ולא יעענו עד שיצו אותם אהרן וצניו. והנה
 כולם לריבין לפקדה שהוא המינוי ולאצור אמרם על שלשת הנשיאים
 ואיתמו גוצר על גרשון ומררי. ואומר: ופקדת' עליהם במשמרת.
 כי משה היה עמהם צעת המינוי כאשר יפקדו להם המשמרות אבל צד
 איתמר תהיה משמרתם שכל אחד יחזיר כליו לידו צחנות המשכן ויאמר
 הרי לך כל הכלים המסורים לדי: (לב) ועמודי החצר סביב ואדניהם
 ויתירותם ומיתריהם. פירש"י יתדות ומיתרים של עמודים וכו'.
 וכתז הרמב"ן ואינו יודע מה יעשו יתדות לעמודים ועוד מה נשתנה
 יתדות של עמודים משאר יתדות שאלו לצני גרשון ואלו לצני מררי ופי'
 הוא כי יתדות ומיתרים של קלעים היו לצני מררי ויתדות ומיתרים של
 משכן היו לצני גרשון ומה שכתוב למעלה צני גרשון ואת מיתריהם ואת
 כל כלי עצודתם חוזר על יריעות המשכן והאכל המזכרים צראש הפסוק
 ולא על החצר: ובשמות הפקדו את כלי משמרת משאם. שיפקד
 צד כל איש צמספר שמות לגלגלותם כלי משאם לומר פלוני ישא כך מן
 הקרשים ופלוני כך מן הצריחים וה"ה צני גרשון וקהת שלא תאמר לא
 זה בן אלא צני מררי צעצור שהיו נושאים משא כזד וירנה כל אחד

להקל מעליו ולהכביד על חבירו אלף גם צני גרשון וקת לוח כן: (מט)
 ופקודיו אשר צורה ה' ארת משרה. כתב דס"י ולותם פקודים היו
 צמניה מנן ל' עד צן ל'. וכתב הרמב"ן ול"כ יהיה ופקודיו חוזר על
 משה. ור' אברהם פי' איש איש חוזר על גרשון קת ומרדי שמינה משה
 לכל אחד משלשתן על עבודתו ועל משאו כאשר הזכיר למעלה וזה פי'
 פקודיו של כל איש ואיש הנזכר. ויתכן לפרש אשר כפשוטו אמר שמנה
 משה לג' האחין האלה כל אחד על עבודתו ועל משאו כמפורש למעלה
 ופקודיו של כל אחד מהם אשר לוח ה' את משה לפקוד אותם לגוללותם
 איש על עבודתו ועל משאו הזכיר משה אותם למשפחותם ומנה לגוללותם
 כל אחד על עבודתו ועל משאו:

ה (ב) וישלחו מן המחנה. אחר שמדר חנייתו לוח צשלום
 הטמאים שלא לעמל את המחנ'

כי השכיני שריו צתוכו וצעצור שמנה ישראל למשפחות' והבדיל מהם
 ערב רב השלים צלשם גזילות דין הגזול את הגר: כר צרוע וכל זב
 וכל שומא לנפש. כל אלו מטמאין אחרים אלל בעל קרי שאינו מטמא
 אחרים אין טעון שלום: (ו) איש או אשה. כתב הרמב"ן הזכיר אשה
 לפי שאין דרכה לגזול ואולי לא יחייב אותה הכתוב צחומש ולשם כלים:
 לכועול כעל. פי' שישצע צשמו לסקר וישלם לפניו ולפי שכבר הזכיר
 החטא הזה למעלה ולא צל לחדש עתה אלל גזל הגר דצר צו צלשון קרה:
 והזכיר אחר זה: (ט) וכל חרובה לכל קדשי בני ישראל. לומר
 שאם נתנו תרומה לכהן תהיה לו והגזול אותה ממנו מדון צדין לשם גזילות.
 או שצל להשלים תורת הכהנים צתרומה כי עדיין לא הזכירה רק צרמו
 מלאתך ודמעך לא תאחר והזכיר המעשר צסוף תורת כהנים שיהיה קדש
 ועכשיו צל ללוות צתרומה וצקדשים שיהיו לכהנים צמתנת הצעלים שיתנו
 אותה להם לרזונם לומר שטופת הנאה לצעלים. ולא נזכרה מנחת סוטה
 עם שאר המנחות צתורת כהנים צעצור שהיא מנחת קנאות ואינה לכפרה
 והשלים כאן את דינה. ועוד צעצור שייחס את העם לצית אצותם נתן
 להם דת ודן לדעת המזמורים שאינן צני צעלי אמותם כאשר יצא בלצ
 איש חסד על אשה. וכן השלים צקרצנות דין הנזיר כי אחרי שהוקם
 המשכן ונבדלו מהם הטמאים לקח מצחוריהם לנזירים אשר לצאו פתח
 אוהל מועד לעמוד לפני ה' לשרתו. ועוד כי האשה שתדור צנזירות הוא
 הפך הסוטה ולכך אמר איש או אשה: וכל תרומה לכרל קדשי בני
 ישראל. פי' ה' מצ"ן פשט"י דקרא צשציל שתרומה אין לה שער אמר
 כל תרומה אשר יקלישו ש'פרישו וירימוה תהיה לכהן כי אין לה שער
 ודוקא כאשר יקריבו אותה הצעלים לתה' לו ולא שיעלגה הכהן צורוע.
 וצספרי דורש אותו על צכורים שנקראים תרומה שהם ניתנין לכהן ודוקא
 לכהן שצאנשי משמר ככתוב אשר יקריבו אותם ולא לכל כהו שיראה

שנ

על התורה

נשא

פי' הטור

צתרומה: (י) ואיש את קדשיו לו יהיו וגו'. כתב הרמז"ן הנכון
 צפשו הפסוק שצא לומר שכל קדשי אדם יהיו לו שכל הקדשים שלא ליוה
 צהם ליתנם לכהן יהיו לצעלים אע"פ שצא לומר שהן נקראין קדש לה'
 כגון מעשר שני ונטע רבעי ומעשר צהמה אעפ"כ מותרין לצעלים ואיש
 את קדשיו אשר יתן לכהן כאשר צויתיו לו יהיה כי גם הקדשים אשר לזה
 לתת לכהנים יש לצעלים זכות צהם לכהן אשר יתנם לו ולא יוכלו
 שאר הכהנים לגזול ממנו וממילא ללמוד שצמזת הנאה לצעלים: (טו)
 לא יצוק עליו שמן וגו'. שלא יהא קרצנה מהודר וכו'. וכתב הרמז"ן על
 דעת המפרשים כי מנחת קנאות הוא לומר צעצור שהיא מנחת עונש
 היא גרועה להיות שעורים ובלא שמן. ולפי דעתי כי מנחת קנאות חוזר
 על ראש הפסוק שאומר שיצא האיש הקרצן על אשתו פי' במקומה כי
 מנחת קנאות היא להזכיר עונה ואינו נכון שתציאנה היא משה אצל הוא
 יקריב מנחה לשם שיקנא את קנאתו וינקוס נקמתו ממנה. וטעם שעורים
 שתהיה שערת השם חמה יולאה ופער מתחולל על ראש הרשעה יחול
 וכענין לילי שעורים שפתר חותו לסער ומהומה רצה וכן צכלי חרם סימן
 שהשצר ככלי יולר וכן מן העפר כי עפר היא ואל עפר תשוב שם: (יד)
 וביד הכהן יהיו מי המרים המאריים. כתב הרמז"ן פי' המפרשים
 שהכתוב קורא אותם מרים על שם סופם שיהיו לה למרה ויאחרו אותה
 ולאחרו צנמ' שהכהן נותן צהם דצר מר והוא לעורר אותה ול"כ כשאומר
 וצאו צה המים המאריים למרים היה לו לומר וצאו צה המים המרים
 למאריים. והנכון צעיני כפשוטו כי כשהשעה שותה המים ימתקו לה כשאר
 מים ואחרי צואם צקרצה אם נטמאה יעוררו אותה ותרגיש מיד המרירות
 צפיה וצקרצה וזהו שאמר והסקה את המים והיה אם נטמאה וצאו צה
 המים המאריים למרים כי אחרי השתיי' צצואם צצטנה מיד ישובו למרים
 צפיה וצקרצה כמנהג צצורים המעוררים והמקיאים שימררו השותים אותם
 מאד ונקראו מאריים צעצור האלות הנמחים צהם שמקללן אותה: (יש)
 אם לא שכב איש אותך ואם לא שטית טומאה תחת אישך.
 כתב הרמז"ן כי אלו שני התנאים אחד אומר אם לא שכב איש אותך
 היאך שלא שטית טומאה תחת אישך ולריך לפרש כן כי גם צעלה הוא
 צכלל אם לא שכב איש אותך כי גם איש הוא לכך מפרש שלא שטית
 טומאה תחת אישך. ויתכן שיהי' איש חסר ה"א הידיעה ופי' אם לא
 שכב האיש הידוע שהוא מקנא לה ממנו ואחר כך כולל אם לא שטית
 טומאה צכלל שמשציעה על האיש שהוא צפירות ועל האחרים צכלל וכן
 אמרו אמן מאיש זה אמן מאיש אחר. ור' אברהם פי' אם לא שכב איש
 אותך צחוקה ואם לא שטית טומאה מרונק: (כ) וארת כי שטירת.
 פי' הרמז"ן שהוא מחובר עם יתן ה' אותך פי' ואת כי שטית טומאה
 תחת אישך וכאשר נטמאת ויתן איש צך את שכבתו מצלעדי אישך יתן

שנא פי' הטור על התורה

נשא

ה' אופך לאלה חבל בעבור אריכות התנאים חזר לומר פעם אחרת והשניע הכהן את האשה ולפרש שהיא שצועת האלה. ור' אברהם פי' כי והשניע הראשון צמס והשני צאלה כאשר הוא מפורש ואינו נכון כי צמס לא ישניע צלשון אס: מתחלה כתיב ואס לא שטית (טומאה) תחת אישך הקדים טומאה לתחת אישך ולצסוף כתיב ואת כי שטית תחת אישך וכי נטמאת הקדים תחת אישך לטומאה תחלה משניע' אפילו על הערמה שהיא תחלת הטומא' ולכך הקדי' הטומאה ולצסוף משניעה על טומא' שלא כדרכ'. מתחלה כתיב והשניע אותה הכהן ואמר אל האשה ולצסוף כתיב והשניע הכהן את האשה מתחלה שאומר לה הנקי אומר לה פה אל פה ולצסוף כשאומר יתן ה' אופך לאלה הופך פניו ממנה לכך לא כתיב אל האשה: (כג) וכחב ארת האלות האלה הכהן בספר. מפרש צירושלמי למה צמים ועפר וכתב. מים ממקום שצאת. עפר למקום שתלך. וכתב לומר שעתידה ליתן דין וחשבון. וכתב הרמב"ן הנה אין צכל משפטי התורה דבר תלוי צנמ זולתי זה שהוא פלא וגם קצוב שיעשה צישראל צהיותם רוצם עושי רצונו של מקום כי חפץ למען דקו לייסר הנשים שלא תעשינה כזאת יתר העמים ולנקות ישראל מן הממורות שיהו ראויין להשרות שכינתו צינייהם ולפיכך פסק הענין משעה שנתקלקלו צעצירות כמו שאמרו משרצו הנואפין פסקו מי סוטה שג' לא אפקוד על צנותיכם כי תזנינה ועל כלותיכם כי תנאפנה כי הם עם הזונות יפרדו ועם הקדשות יצחו ואין הכתוב אומר שהייתה הנשים פטורות מן העון צעבור שצעליהם נואפים רק שלא יעשה צהם דין ולא יחפצו צה וזהו ונקם האיש מעון צומן שהאיש מנוקה מעון המים צודקין את אשתו אין האיש מנוקה מעון אין המים צודקין את אשתו:

ו (א) וידבר וגו'. סמך פרשת נזיר לסוטה כמו שדרשו כל הרואה סוטה צקלקלה יזיר עלמו מן היין כי זנות יין ותירוש יקח לצ. וגם גדול השער הוא הפך הצחורים המסלסלים שער ראשם להתנאו' והגידול יוליד דלוגה צלצ איש ולפיכך הוא קדוש ולריך להשתמר מן הטומאה כי הוא ככהן המשרת לאלקיו. וטעם החטאת שמציא ציום מלאת כתב הרמב"ן לא נתפרש ועל דרך הפשט כי האיש הזה חטא נפשו צמלאכת הנזירות כי הוא עתה נזיר צקדושתו ועצודת השם והיה ראוי לו שיזיר כל ימיו ויעמוד לעולם נזיר וקדוש לאלקיו כענין שנאמר ואקח מצניכם לנציאים ומצחוריכם לנזירים השוב אופו הכתוב לנציא וכתיב כל ימי נורו קדוש הוא לה' לכך נריך כפרה צשובו להטמא צתאות העולם: (ב) כי יפליא. יפריש או יעשה דבר פלא כי רוב העולם הולכים אחר חלוותה: נדר נזיר. שנדר להיות נזיר פי' מופרש מן היין. וי"מ לשון נזר כמו כי נזר אלקיו על ראשו: (כא) זאת תורת הנזיר וגו'. כתב הרמב"ן פי' הכתוב זאת תורת הנזיר אשר יזיר נדר נזיר קרצנו לה'

שנב

על התורה

נשא

פי' הטור

אלקיו על נזרו יהיה מלבד אשר תשיג ידו. אי נמי זאת תורת הנזיר חלפת תורת קרבנו לה' על מזרו. ויתכן לפרש חלפת שידור את קרבנו על מזרו כלומר שלא יפרש דבר בקרבן רק ידור אציל קרבן על נזרי או יאמר סתם הריני נזיר כיון שגדר נזיר חייב הוא בקרבן הנזכר: מלבד אשר השיג ידו. שאם היה עשיר ירצה בקרבנו וכפי גדרו אשר ידור בקרבנו בין עני בין עשיר כן יעשה: על תורת נזרו. לרצות ולא למעט והזכיר זה ללמד שאם היה עשיר ורצה להרצות בקרבנות או שגדר בתחלה הריני נזיר ולקריב אלף עולות או שלמים שיקריב כלם ציוס מלאות ולא ישתה יין עד הקריבו את כולם וכעין זה פי' רש"י: (כג) כה חברכו. סמך פרשת כהנים לפרשת נזיר רמז לשתי יין שאסורים לצרף. וכתב אחריה פרשת הקמת המשכן שבהקמת המשכן ליוה שיצרך אהרן את העם וליוה גם עתה לדורות לצרכם. ועוד כי שם לזה ה' את הצרכה חיים עד העולם וכמו שאמרו במקדש מצרכין צדק המפורש וצמדינה צכיניוין. במקדש היו אומ' אותה צרכה אחת וצגזולין שלש כי הצרכה במקדש מיוחדת לשם המיוחד: אמור להם. מלא וי"ן על שם ו' צרכות שצרכת כהנים:

ז (א) וירי ביום כלות משה. כתב הרמב"ן כתב זה לומר כי ציוס הראשון של המלוכים דבר אליו מאלה מועד ודבר אליו כל הפרשיות שמתחלת ספר ויקרא עד ויהי ציוס השמיני שהם צדיני הקרבנות וציוס השמיני דבר לו כל הפרשיו' שמתחלת זאת החיה אשר תאכל שהם צדיני אסור והיתר ויש צכולן ענין הקרבנות שנמשכו העניינים עד המקו' הזה כסדר אשר פירשתי וכשהשלים המלות שנלעווה משה לאמר לישראל ויש צכולן עבוד' וקרבנות ומשמר' אלה מועד ועבודתו חזר אחרי כן להגיד נדבא העם והנשיאים וקרבנם שהיו מיום השמיני עד י"ט לחדש: ואת המזבח ואת כל כליו. מחוזר לראש הפסוק ציוס כלות משה להקים את המשכן ואת המוצא ואת כליו וימשחם ויקדש אותם ויקדש אותם שמשח אותם בשמן המשחה ויקדש אותם צדס החטאת כמו שאמר שם ויחטא את המוצא ואת הדס ילק על יסוד המוצא ויחטאהו לכפר עליו ואינו נכון שכן נאמר צמסכן וימשח אותו ויקדש אותו והמשכן לא נתקדש צדס אלא וימשחם לקדש אותם: (ג) ויביאו את קרבנם. כתב הרמב"ן קורא לעגלות קרבן צגזיל שהיו לנורך הקרבנות וכן ונקרב את קרבן ה' איש אשר מלא כלי זהב קרבן לצדק הבית. והנה חשבנו הנשיאים שלא יתכן שיטאו הלוים על כתף קרשי המשכן והאדנים שהם כפדות והציאו מעצמם עגלות שכן דרך כל נושאי צתי המלכים והיכלי אלהיהם לשאת אותם צעגלות. ויתכן לפרש וציאו את קרבנם לה' ו עגלות לב גדולות נושאות קרבניהם ושני עשר צקר נושאים העגלות. והנה הציאו העגלות מלאות מקרבנו' והצקר לפני המשכן והסם

שנג
פ"י הטור
נשא
על התורה

לזה קח מאתם הכל והיו העגלות והצקר שאינם לקרצן לעבוד את עבודת
 אהל מועד ואחר כך לקחו הנשיאים קרצניהם מעל העגלות ויקריצו אותם
 לפני המזבח כי היו חוששים להקריצ הכל זו ציוס אחר שהורשו להקריצם
 והשם ציוס נשיא אחד ליום יקריצו ולכך לא הולך לומר קח מאתם
 בקרצנות כאשר אמר צעגלות וצבקר ודרך הלשון לומר עגלות על המלוי
 שבהם כמו אוכלי שלחן איזבל. ואפשר שיהיה לז כמו מלאות וכן צבצים
 ופרדים צעגלות מלאות אדם ופי' ו' עגלות כ"כ עגלות מלאות ומילואן
 היו מקרצנות החנוכה שמוכיר: (יב) נחשון בן עמינדב למטה יהודה.
 צבולן כתיב נשיא לצד מציבודה כי למד אותם להקטין את עלמם כדמציב
 יש צ נא עבדך תחת הנער עבד לאדני וכן צדוד דוד הוא הקטן: (יג)
 וקרבונו. הכל כתיב וקרצנו וא"ו יתירה וכן עתהדים מלא וא"ו לפי
 שבאותו יום נתחדשו ו' דברים ראשון לכהונה ולנשיאות פפיס ולקרצנות
 ולחדשים וליניאלת מזרים ועשיית פרה ארומה. ור' אצרהס כתב פי'
 וקרצנו וזה קרצנו שכבר אמר ויהי המקריב וכו' לכך אמר וזה קרצנו.
 ואמר צשני הקריצ את קרצנו צשציל אריכות דברים שצנתיים חזר לומר
 הקריצ כמו ויאמר יחק אל אצרהס אציו ויאמר אציו ולא אמר צשאר
 הנשיאים הקריצ כי אחו דרך קרה: סולת בלולה בשמן למנחה.
 כתב הרמב"ן חינוכו הנשיאים המזבח בכל המינים הקרצים עליו על כן
 הביאו מנחה וקטרת ועולה וחטאת ושלמי' והקטרת והחטאת הוראת
 שעה היתה שאינם צאים צנדצה אצל להשלים צמנוכה כל הקרצנות נעשה
 כן כי אין לישראל קרצנות זולתי אלו החמשה שהקריצו כי האשם והחטאת
 דגר אחד הוא ושם אחד הוא ותורה אחת להם והשם יתצרך הסכים על
 דעת הנשיאים וציוס נשיא אחד ליום יקריצו. ויתכן שהיא מזה לדורות
 כי יחנכו לעולם בית המקדש והמזבח ולכך עשה שלמה חנוכה הצית דכתיב
 ויחנכו את צית ה' וכן אנשי כנסת הגדולה עשו חנוכה ויהיה ענין המזה
 כענין פרשת טמאין צפסח ופרשת בני יוסף שהסכימה דעתם לדעת
 העליונה ונלמדינו צהם לדורות: (פד) וארז הנוכר המזבח וגו'.
 הזכיר הכתוב צפרטן ואחר כך כלל אותם ופירש"י ללמדך שהיו כלי הקדש
 מכוונים צמשקלן שוקלן א' א' ואחר כך שוקלן כולם כאחד לא ריבה ולא
 מיעט. וכתב הרמב"ן ולא הצנתי דעתו אס נחשוב שהוא נס מה תועלת
 צדבר שיעשה זה הנס ואס כדרך כל הארץ הוא כן צכל המשקלות למה
 הזכיר אותם הכתוב ואמר ללמדך שלא ככלי הדח"צ כלי צית עולמים כלי
 הדיוט שקלו אחד אחד ושקלן כאחד פעמים מרצה ופעמים ממעיע ושם
 אמרו ר' נתן אומר כל כלי צית עולמים שקלן וחזר ועשה מהן אסימון
 וחזר ועשה מהם כלי לא ריבה ולא מיעט לומר שמוצה מזוקק מאד היו
 שאפילו אס יעשה מהם אסימון יהיו צמשקלם הראשון ולא שנעשה צהם
 כך אלא שהיה זה טהור מאד. והנכון צעיני צטעס הכתוב כי הצ"ה

חולק כבוד ליריאו והנה הנשיאים כולם ציוס אחד הביאו הקרבן הזה שהסכימו עליו ואי אפשר שלא יהיה אחד קודם לחצירו וכיצד את הנקדמים צדגלים צהקדמת הימים אבל רנה להזכיר בשמש ופרט ימיהם ולהזכיר שמו של כל אחד ולא שיכבד הראשון ויאמר זה קרבן נחשון בן עמינדב ויאמר וכן הקריבו הנשיאים איש איש יומו כי יהיה קולר בכבוד האחרים ואחרי כן חוזר וכוללם להגיד שהיו כולם שקולים לפניו יתברך. וצמורש מפרש טעם לכל אחד ועת לקצר ולכך הנה אותה הכתוב לפרוט כל אחד ואחד צפני עצמו כיון שלכל אחד טעם צפני עצמו ואחרי כן כללם כאלה לרמות כי צעת אשר עלה צמחשצתם להקריב החנוכה לא קדם אחד לחצירו צמחשצה ולא צהצאה לפני המשכן וע"כ הזכירם לכולם הכתוב צהשואה:

פרשת בהעלותך

ח (ב) בהעלותך את הנרות. יום הקפת המשכן דומה ליום צריאת העולם

הילכך כמו שלש פתח צאורה דכתיב ויאמר אלקים יהי אור כך פתח צכאן צאורה צהעלותך את הנרות יאירו. וסמך פרשת הנרות לחנוכה הנשיאים כמו שפירש"י שכשראה אהרן הנוכח הנשיאים חלשה דעתו וכו'. והק' עליו הרמב"ן ולא נתברר לי למה נחמו צהדלקת הנרות ולא נחמו צקטרת צקר וערב שצצחו צו הכתוב ישימו קטורה צאפק וצכל הקרבנות וצמנחת חציתין וצעבודת יום הכיפורים שאינה כשירה אלא צו ונכנס לפני לפני ועוד מה טעם לחלישות הזה והלא קרבנו גדול משל נשיאים שהקריב כל ימי המלוכה קרבנות הרבה ואם חלשה דעתו משום שלא הקריב נדצה כמותם גם הדלחה שנחמו צה חובה אלא ענין הגדה שהציא רש"י שנחמו צמה שעתידין צניו לעשות חנוכה על ידי נרות כגון חשמונאי וצניו שיעשה נס גדול על ידם ויעשו חנוכה על ידי נרות שגדול מחנוכת המוצח שחנוכת המוצח אין הקרבנות אלא צזמן שיש מקדש ומוצח קיים וחנוכת חשמונאי נובג לעולם. ור' אצרהם כתב עי נסמכה להודיע כי הדבור יהיה צלילה כי יהיה שם נר דלוק ולא יכבה. ואין זה כדעת רבותינו שאמרו והלא לא נדצר עמו אלא ציוס. וכתב הוא ז"ל עוד אבל הסידור צפרשיות האלה כי צא הכתוב צספר הזה להשלים תורת הקרבנות לכל המחווייב לעשות צאהל מועד והנה מתחילה אמר ואתה תגה ויקחו אליך שמן זית זך להעלות נר תמיד ולא הזכיר המנורה והיה משמע שידליקו צמנורה כל זמן שיכנה קיימת אבל אם תאצד או תשצר ידליקו צלתי מנורה ואינה מעכצת בהדלקה שמונה להעלות נר תמיד ולכך חזר והוסיף צנוואה מיד ולדורות נו את צני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך ואמר על המנורה הטורה יערוך את הנרות שלא יערוך אלא צמנורה טורה וצכאן

בהעלותך

על התורה

כאשר השלים הקמת המשכן השלים עוד כל דיני המנורה שיבין ז' הנרות
 בולן דולקות אל מול פני המנורה ולא בלתי מנורה ולא בלתי שיאירו כולם
 אל עבר פניה ולא הזכיר צפרטה זאת אבל מועד ללמד שיבין גם כן
 במקדש שלא נטעה לומר לפי שאין חלונות צאהל מועד לריק לנרות אבל
 במקדש שיש חלונות אין לריק לכך לא הזכיר כאן אבל מועד: בהעלותך
 את הנורה. תימה לי למה ייחד הדבור לאהרן ולומר לו בהעלותך והלא
 אינה מלוא המנורה זו שאף כהן הדיוט כשר לכך. ומיבו אינו קשה
 שהרי אינו ליווי שהרי לא נאמר לו תעלה את הנרות אלא שהורהו מדר
 העלות כשיעלם או הוא או אחר ולאפשר מה שהזכיר על פי המדרש
 לרמוז הכם שיעשה על ידי כהן גדול מצניו כמותו. והרמב"ן כתב חולי
 נרמו לו מפסוק מחוץ לפרוכת העדות יערוך אותו אהרן כי זו צוה
 השם צימיו ועפני זה אמר גם עתה דבר אל אהרן בהעלותך ולא אמר
 דבר אל אהרן ואל צניו בהעלותכם ולכן כתב ויעש אהרן כן לומר שהוא
 היה מדליק אותם כל ימיו אע"פ שהמלוא בשירה בצניו כמו שנאמר יערוך
 אותו אהרן וצניו אבל הוא היה מודרו במלוא הגדולה הזאת: אל מור
 פני המנורה יאירו שבעת הנרות. ומקשי' שאינם אלא ששה המאירים
 אל פניה שגר אמרנו ששוא צנופה של מנורה הוא זקוף והאחרים נוטים
 אליו. ומתראים אל מול פני המנורה הוא זקוף והאחרים יאירו פי' ג'
 שמכאן וצבולס יהיה שצעת הנרות: (ד) וזה מעשה המנורה. כתב
 ר' אברהם כאלה האומר זה מעשה המנורה שלא נעשה כמוה. והרמב"ן
 כתב זה מעשה המנורה מקשה לומר שאף לדורות מעבד ולפיכך הזכיר
 מקשה ולא הזכיר קנים גזיעים וכפתורים ופרחים שזה והזכיר זה כי
 מלוא גם כן לדורות לעשותה של זה לרומם בית אלקינו והזכיר פעם
 אחרת מקשה הוא לומר שדוקא מקשה מעבד זה ולא זה: (ו) קח את
 הלויים. כתב ר' אברהם נסמכה פרשה זו לכאן לומר כי אהרן יעסק
 בהדלקת הנרות ובשאר העבודות יעזרוהו הלויים ויעמדו לפניו לעשות
 מה שיצוו. והרמב"ן כתב אחרי שנמנו הצבורות והלויים ונמנו הלויים
 בעבודתם ומשמרתם ונתן להם העגלות השלים מלוא הכהנים צמנורה
 ובלו ללוות צמנורות הלויים שיתחילו לעבוד והולך לטהר אותם ולכפר עליהם
 והשלים צמנורות לדורות מן חמש ועשרים שנה ומעלה יצא לצבולס צבולס:
 קח את הלויים. כתב ר' אברהם נעם קח כי מעוררים היו וכן כל
 השצמים קודם שיכעו אל הדרך מהר סיני: (ז) הוזה עליהם מי חמאת
 העבירו תער על כל בשרם. פי' ר' אברהם וכבר העבירו תער כי
 העצרת תער הוא קודם להזאה: (ח) ואקח ארץ הלויים. כתב ר'
 אברהם אע"פ שכבר אמר לקחתי אותם לי כן דרך המקרא והוא דבק
 עם הפסוק הצא אחריו ופי' וכאשר לקחתי אותם לי נתתים לאהרן וצניו:
 (כא) וינף אהרן אותם הנופה וגו' ויכפר עליהם. פירש ר' אברהם

פ"י הטור **בהעלותך** על התורה **שנו**

וכבר כפר עליהם: (כד) מכן חמש ועשרים שנה וכעלה יבא לצבוא צבא. פירש"י וקרא דכתיב לעיל מזן שלשים שנה צן כ"ה יצא ללמוד הלכות עבודה ולומד ה' שנים וכו'. וכתב הרמב"ן ואם כן יהיה פ"י לנצוא נצא שיצא ליקהל בנקהלים צאהל מועד שיעמוד עמוה ויראה תמיד עבודתם כדי שילמוד הלכות עבודה ולכך לא אמר כאן לעבוד עבודה כמו שאמר למעלה אלא לנצוא נצא צאהל מועד שיהיה מן הנוצאים צאהל מועד. ועל דרך הפשט הנמנים על יד משה ואהרן היו מזן שלשים והם אשר הפקיד איש איש על עבודתו ועל מהאו אצל צבאן לזיה כל אשר ידע בעלמו שבא לכלל כ"ה שנה יהיה כשר לעבודה ויצא צבל אות נפשו לעבוד עמוה אצל לא יהיה פקיד ונגיד על עבודה ידועה והנעם כי כל אדם נותן לזו זמנין עשירותיו כי משתנה צהם ויודע מתי יגיע לעשרים או לשלשים כי ידעו זו שכניו וקרוביו ואציו ואמו יודיעוהו אצל צבניעו לכ"ה לא ירגישו זו כל כך ולכך לא לזיה למשה לטרוח למנות רק מזן ל' שהאיש נודע צהם. ור' אצרהם אמר כי מזן שלשים שנה הוא לעבודת משא ומזן כ"ה לעבודת אהל מועד ואינו נכון כי גס שם נאמר כל הצא לנצוא נצא בעבודת אהל מועד ונאמר ג"כ לעבוד ולמשא: (כה) ולא יעבוד עוד. עבודת משא צכתף אלא מוזר הוא לנעילת שערים ולשיר ולטעון עגלות כך פירש"י. והקשה עליו הרמב"ן א"כ שראוי לעולם לשיר גס כשיוקין למה נמנו צני גרשון ומררי מזן ל' עד צן נ' כיון שכל עבודתם כשרה צזקנים. ופ"י הוא שגס לשיר אינו ראוי אלא מזן ל' עד נ' ולכך נמנו צני גרשון ומררי כך וכך הציא לשון הספרי מגיד שחזר לנעילת שערים ולעבודת צני גרשון:

ט (א) בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים.
 אין מוקדם ומאוחר צתורה שזו הפרשה קדמה לפרשה שצראש הספר ולכך לא התחיל צזו הפרשה שצנגותן דיצר הכתיב שלא עשו צמדצר אלא זה הפסח צשציל שלא מלו צשציל שלא נשצה להם רוח צפונית וזה היו גמותן שקלקלתם צענין המרגלים גרם להם שנתנדו ולא נשצה להם רוח צפונית וכן נמי נאסרו צכל הקדשים שמיילת זכרים מעכצת לאכול צקדשים. והרמב"ן כתב ועעם האיחור כי כאשר צא הספר להזכיר המלות שנלמנו ישראל צמדצר לשעתם השלים צאהל מועד ותיקונו כל ימי המדצר הזכיר תחלה הדגלים עם מקום האהל ומעמדו ומשרתיו ותיקון המשמרות למשא ולכל עבודת אהל מועד והזכיר קרצנות הנשיאים שהציאו העגלות שצהם נושאים האהל כל ימי היותם צמדצר והשלים צחנוכת המוצאם ואח"כ הזכיר אותם צענין הפסח שלא הי' גס כן אלא מזהם לשעתו לדעת רצותינו שלא נהג צמדצר אלא אותה שנה צלצד. ויתכן שהוטרף למזהם זו צשציל שמתחילה לא נלמנו צעשיית פסח לדורות אלא צארץ דכתיב והיה כי הצוא אל הארץ וגו' ועכשיו ראה הצ"ה שיעשו אותו כדי שתהיה זכר גאולתם

שנו פי' הטור בהעלותך על התורה

והנסים שנעשו להם ולאצותיהם נעתק להם מן האצות הרואים לצניהם
 אלל חג המזות ז' ימים והשצתת חמץ לל הולרך לומר שינהגו צו שהם
 חוצת הגוף ונוהגת צכל מקוס וכתוב צהם לדורותם חוקת עולם: (ג)
 בין הערביים העשו אותו. אומר זה על עבודותיו ואמר: ככל
 הקותיו וככל משפטיו תעשו אותו. לרצות דיני האכילה שאינם צלותו
 יוס הנזכר כי אם צלילה שלחתייו כמו שכבר מפורש ואכלו את הבשר
 צלילה הזה. וכן צחודש השני צארבעה עשר יוס צין הערבים יעשו אותו
 ועל מזות ומרורים יאכלוהו פי' צעת האכילה הנזכרת צנוואה של פסח
 ראשון: (י) בדרך רחוקה. נקוד על ה"ל למ"ד אפילו חוץ לאסקופת
 העזרה ניחל ולמ"ד מן המודיעים ולחוץ ניחל אע"פ שהוא דרך רחוקה
 לו שאינו יכול להגיע צעת השמייה מ"מ אינו דרך רחוקה ממש. וכתב
 הרמב"ן אע"פ שלל הזכיר צענין פסח שני אלל טמא ומי שהיה צדרך
 רחוקה ה"ל כל מי שלל עשה הראשון אפילו צמוז חייב צשני אלל הזכיר
 טמא שר"ך למנוע אותו מלעשות הראשון ומי שהיה צדרך רחוקה פטור
 מן הראשון אלל אם רצה לעשות צראשון ולוה לשחטו עליו צצוא עליו
 צרכה דקיי"ל מיחם חם רחמנל עליו ולוי עציד הע"צ: (יד) וכי יגור
 אתכם גר. כתב הרמב"ן לכך הולרך ללוות הגרים צפסח זה כי מה שנאמר
 צפרשת צל וכי יגור אתך גר ועשה פסח נאמר על פסח מזרים שלל
 אותו הפרשה אינו מדצרת אלל צפסח מזרים והיה צמשמע כי הגרים
 של ערצ רצ יעשו פסח שגם הם היו צנם אלל צמדצר ולדורות לל יתחייבו
 צפסח שלל היו אצותיהם צכלל ולאותנו הול"ל משל לפיכך הולרך צכאן
 לחייבם צפסח מדצר ולדורות: (טו) וביום הקים את המשכן. עתה
 חזר לספר צענייני הנסייעה והקדים לומר שכיסהו הענן כי על פיו יחנו
 ועל פיו יסעו ולאחר כך הזכיר החלוצרת שעל ידס נסעו גם כן: כסר
 הענן את המשכן לאהל העדות. כתב הרמב"ן להגיד שלל היה הענן
 מכסה אלל ללהל העדות ולא חזר המשכן: (יט) ובהאריך הענן. כתב
 הרמב"ן צל לומר כי פעמים שיאריך הענן על המשכן ימים רצים ולל
 היה הדצר טוב צענייהם כי היו מתאווים לנסוע מן המקוס אע"כ את
 משמרת ה' שמרו ולא נסעו עד העלותו ולכך אומר ושמרו את משמרת
 ה' וכן אם יהיה הענן ימים מספר שנים או שלשה ימים והיו יגיעים מלד
 והיו רואים לנח אע"כ עשו רלון השס ונסעו ואמר עוד כי יש שלל
 עמזו רק לילה אחת ויסעו לצקר אע"פ שהוא טורח גדול להם ולפעמים
 יעמוד הענן יומס וליילה כי הלכו כל הלילה ונעלה הענן צצקר השני והול
 וינח הענן שס כל היום ההול וכל הלילה ונעלה הענן צצקר השני והול
 טורח גדול מן הראשון כי היו העס סצורין שיעמזו שס ופרקו הענגלות
 והכיחו משלס כמנהג הצאים מן הדרך וצהעלות הענן יחזרו לעעון ולל
 יוכלו לעשות להם תיקון לדרך או יומים ויסעו צלילה. ויתכן שאירע להם

שנה

בהעלותך

על התורה

פי' הטור

צמסעות שעשו כמסופר בכאן ולא צענין אחר כי עמד הענן מערב עד צקר ויומם ולילה וחדש ושנה ולכך מזכיר הכתוב אלו השיעורים צפרטס ועמד שנים רצים כאשר הזכיר בתחלה כגון צקדש דכתיב ותשצו צקדש ימים רצים: (כג) על פי ה' יהנו ועל פי ה' יסעו. הזכיר זה פעם אחרת לומר שעשו כן כל ימי שבתם צמדצר ולמעלה אמר על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו וכאן הקדים חניי' לנסיעה לומר צין צנסיעתן וצין צחנייתן כבוד ה' עמסה. עוד נ"ל דלמעלה שסיים צפסוק שלפניו וצמקום אשר ישכון שם הענן שם יחנו בני ישראל על זה אמר על פי ה' יסעו ממקום שחנו ועל פי ה' יחנו אחר כן וכאן שסיים צפסוק שלפניו וצהעלותו יסעו על זה אמר כשיחנו אחר הנסיעה על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו אחר כן:

י (ב) עשה לך שתי הצוצרות כסף. ולא של זהב שלא

להזכיר קול של

העגל שהיה של זהב שנאמר צו קול העם צרעה: (ו) ונסעו הכהנורח ההגנים תיבנה. כתצ הרמז"ן פי' הכתוב צ' תרועות אחת למסע מחנות המזרח ושנית למסע מחנות הדרום. ואמר: תרועה יתקעו לכוהעיהם. לומר שיתקעו תרועה שליית למסע המחנות החונים ימה ורביעית לחונים צפונה כי לכל דגל מסע צפני עצמו. ור' אברהם כתב שאין תוקעין אחר שנסע מחנה ראובן ונתן טעם לדצרו כי הקהתים ועמם הכהנים שהם התוקעים נוסעים אחר שתי תקיעות עם מחנה ראובן קודם שיסע מחנה אפרים ופי' יתקעו הכהנים למסעיהם כי אחר דגל ראובן נוסעים. וצסיפרי און יכול כשם שתוקעין למזרח ולצפון כך תוקעין למערב ולדרום ת"ל תרועה יתקעו למסעיהם תרועה אחת לשתיים: (ט) וכי חבואו מלהמה בארצכם. תרגם חונקלוס ארי תעלון לאגמח קרבא צארעכון ולפי זה חסר ל' ופי' וכי תצאו למלחמה. שק"ל שכל מקום הוא אומר לשון יציאה כמו כי תצא למלחמה על אויביך וראית צצאי'. כי תצא למלחמה וראית סום ורבו. כי תצא למלחמה על אויביך ואפשר לומר שצא לרמוז שאין מלוה זו נוהגת אלא צמלחמת חובה אבל אם היו יולצין למלחמת הרשות לא היה צחנוצרות וכל הנך דכתיב צהו לשון יציאה מיירי צמלחמת הרשות אבל הכא לא מיירי אלא צחובה ולהכי לא כתב צי' לשון יציאה דמשמע ציוולא למרחוק וכן משמע נמי קרא דכתיב צארנכס וכן דורש צסיפרי צין שאתם יולאים עליהם צין שהם צאים אלליכם ולפי' הוי"ו של תצואו יתירה ופירשו וכי תצואו למלחמה: (יד) ויבע דגל מזהנה יהודה. צכולס כתב ונסע וציבודה כתב ויסע חסר ממנו מ' רמוז למה שאמרו שצכל מ' שנה שהיו ישראל צמדצר היו עצמות יהודה מגולגלן צארון שלא נסע כל מ' שנה: ועל צבאו וגו'. כתב הרמז"ן לא ידעתי למה מזכיר בכאן שם נשיאי הדגלים ואם להודיענו

שנת פ"ה הסוד

בהעלותך על התורה

שהיו חיים כבר רמוז זה צפרשא הדגלים כי מיום המנין ועד המסע לא מת אחד מן הפקודים אולי צא הכתוב לו' כי גם צלכתם בדרך ילך הנשיא צראש לצאו שיעשו מצותו וישכן כמלך בגדוד ולא ילבו כלאן אשר אין להם רועה ולא שימנו להם אחר וזה כמו משומי מלחמה: (יז) והורד המשכן וגו'. משמעות הכתובים צענין הזה וכו' ויהי' פי'. כל"ל) ונסע אהל מועד מחנה הלויים בתוך המחנות כמו שפירש"י לאחר שנסעו דגל מחנה יהודה והורידו בני אהרן הכרובת וכסו כל כלי הקדש פרקו בני גרשון ובני מררי המשכן ונסעו צין מחנה דגל יהודה לדגל ראובן ואחר כך נסעו דגל מחנה ראובן ושם נסעו הקהתים נושאי כלי הקדש צין מחנה ראובן למחנה אפרים: (כט) ויאמור משה לחובב. כתב ר' אצרהס כי רעואל הוא אבי לפורה כדכתיב. ותצאנה אל רעואל אציהס וחוצב הוא אחי לפורה צן רעואל והוא יתרו דכתיב ציה ידעת חנותינו צמדצר וציתרו כתיב אל המדצר וגו' ומה שכתוב יתרו חותן משה בן דרך המקרא לקרוא לאבי הנערה ואחי חותן. ורצי' אומר' כי חוצב הוא יתרו והוא אבי לפורה ורעואל היה זקנה והא דכתיב אל רעואל אציהס כאשר אמר יעקב אלהי אבי אצרהס. כ' הרמז"ן הנה משה מלה פני חוצב ללכת עמו ואמ' לו סתם והטבנו לך והוא חשב שיהנו לו מן השלל כסף וזהב וצגדים ולא תהיה לו נחלה צתוכס ועל כן לא היה חפץ והשיב לו אל ארצי ואל מולדתי אלך כי שם לי נחלה ונכסים וצבד אז אמר לו משה אל נא תעזוב אותנו כי מדעתך המדצר תהיה לנו לעינים צכיצוש הארצות ותורינו הדרך אשר נעלה צה ומכל הטוב אשר ייטיב השם לנו נטיב לך רמוז לו אחוזה צארץ טובה צשכרו על ערותו ועורתו אשר יעורס צכיצוש הארץ. ועל דעתי כי נתרנה לו צזה ועשה כן וכן אמרו צירושלמי בני קני חותן משה מציאין וקורין דכתיב לכה אתנו: (לג) וארון ברית ה' גומע לפניהם דרך שלשת ימים. פירש"י שזה היה ארון שצו שצרי לוחות הקדים לפניהם מהלך ג' ימים. והרמז"ן כתב על דרך הפשט לא הקדים הענן והארון לפניה' כלל אלא צא לומר שג' ימים רופים נסע הענן לפניהם והארון אחריו ולא שכן צמקום עד יום השלישי צערצ ששכן הענן צמדצר פארן וזה פי' לתור להם מנוחה שלא חנו צמקום עד שצאו שם ושכן הענן והקימו המשכן והציאו שם הארון ולא נתפרש אס הלכו גם צלילה צאלו ג' ימים. ור' אצרהס כתב שמה שבפסוק אמר ונסעו הקהתים וגו' שנסעו אחר צ' הדגלים זה היה חוץ ממסע הראשון אצל צמסע הראשון כל ג' ימים הראשונים הלך הארון לפניהם: (לה) ויהי בגסוע. מה שפירש"י שכתב זאת הפרשה כאן להפסיק צין פורענות לפורענות ומפרש צמס' שצת פורענות ויסעו עבר ה' מלמד שסרו מאחרי ה' ופירש"י שם שצתוך ג' ימים למסעם התלוו תלוו האספסוף להתרעס על הצער למרוד צהקצ"ה. והקשה עליו הרמז"ן והרי פורענות

ויבי העם כמתאווננים כתוצה תחלה ולאחריו של תלואה ושתייהן סמוכות ופ"י הוא ז"ל שזה הוא פורענות ראשונה שנסעו מהר ה' בשמחה שלמרו שמא ירצה ויתן לנו מלות וזהו ויסעו מהר ה' שהיה מחשבתם להסיע עלמם משם והכי איתא במדרש כתינוק שצורת מפני הספר:

יא (א) וירדי העם כמתאווננים. כתב הרמב"ן פ"י ר' אברהם

מגזרת און כמו מחשבות

אונך שדיצרו דצרי און ואינו נכון כי למה יכסה הכתוב על חטאם ולא יגידנו כאשר עשה בכל המקומות. והנכון צעני כי כאשר נתרמקו מהר סיני וצאו לתוך המדבר הגדול צמסע הראשון היו מלמערי' לאמר מה נעשה במדבר הגדול הזה מה נאכל מה נשתה ואיך נסבול הטורח והעמל ומתי נלא ממנו מה יתאונן אדם חי שהוא כואב ומלמערי על עלמנו וכאשר אמר הכתוב מתאווננים שהיו כואצים ומלמערי הרי הזכיר החטא שזה היה רע צעניי השם שהיו להם ללכת בשמחה וצטו צלב מרוב כל מוצה אשר נתן להם והם היו באנוסים ומוכרחים ומתאווננים ומתרעמים על עניינם ולכך אמר בשנייה וישוצו ויצבו גם צני ישראל כי היה חטאם הראשון להתרעם על חסרון הנאותיהם וישוצו עוד לעשות כמעשה ההוא ולא לקחו מוסר על אש ה' שצערה צם: (ג) ויקרא שם המקום ההוא תבערה. פי הרמב"ן למקום שירדה צו האש צקלה הממנה קראו כן ולא נסעו מן המקום ההוא כי צאותה חני' עלמה התלוו תלואה וקראו שם העיר או שם המקום כולו קצרות התלואה: (ד) התאוון האודו... כתב הרמב"ן שלא היה להם חסרון כי היה להם המן לשובע והיו עושים ממנו מאכלים טובים אלא שהמשילו צנפשותם תלואה רעה כמתאווים לאכול הפחמים והעפר והמאכלים הנבאשים: ויאמרו מי יאכילנו בשר. כתב הרמב"ן כי לא היה לכל העם צמר לאכול בכל יום אע"פ שאכלו ממנו פעמים רבות והיה למקלתם מקנה ולאכלו ממנו הגדולי' כמנהג המחנות במקום היוקר אצל צדגים אמרו זכרנו את הדגה בזכר הנשכחות כי לא אכלו דגים מיום לאתם ממארים עד הנה: (ה) זכרנו את הדגה וגו'. כתב הרמב"ן כפי פשוטו כי היו הדייגים המאריים מעבדים צהם למשוך הדגים כמנהג כל פורשי מכמורות והיו נותנין להם דגים צחנס והאצטימים והשומים והחליר והצללים היו צמארים הרצה כי היה כגן הירק וכשהיו חופרין להם צגנות היו אוכלין מהם צחנס או שהיו שם ישראל מעבדי המלך והיה מפרנסם צלחס נר ומים לחץ והיו נכנסין צגנות ואוכלין הירקות כמנהג עבדי המלך והיו לוקחים על שפת היאור ממנת המלך דגים קמנים שאין חוששין עליהן צמארים שהם לרוב מאד. ויש מפרשים דגה לשון ריבוי כמו וידגו לרוב היו מתאווננים על רוב אצטימים וקישואים שהיו אוכלין צמארים כי היו צול מאד כמו צחנס: (ו) נפשגו יבשה. כתב הרמב"ן שנתחמם טבעם מרוב התלוות ויבשה לה. אי ממי נפשגו יבשה כי אין

שס"א פ"י הטור

בהעלותך

על התורה

כל ללחמא אנתה כי המאכל מוליד לחות בגוף וישיב הנפש הרוח: בלתי אל המן עינינו- שאפילו המזון שלנו חיים זו אינו צדינו שתהיה נפשינו דשינה ונשבעה זו אלז נתאוה לו ונשא עינינו אליו בכל עת כי צאלו צא אלינו ועל זה סיפר הכתוב כמה מעלות טובות יש בו שהוא חרע גד ועוז ללוקטו כי הוא לכן ונראה מיד לעין ועומקין אותו ועושין ממנו עוגות. ואמר: (ח) טעמו כטעם לשד השמן. כנגד מה שאמרו ונפשינו יצאה אדרצה נפש אוכליו לא תיבש כי ילחמא וירוח ותהיה נפש אוכליו כגן רוה: (יב) האנכי הריתי. כתב הרמז"ן דעת אונקלוס האנכי אציהס כמו צרכות הורי וקורא לאצ הורה מפני שזמין ההריון: אא אנכי ילדתיהו. או אני אמש שילדתי אותם. וזעלי הפשט אמרו להפך האנכי אמש שהייתי צהס הרה ויולדת צן כמו ותהר את מרים או ילדתיהו או אנכי אציהס כמו ויולד נח. (אציק זה ילדך). ולאמר כאשר ישא הזומן את היונק האצ או אס. ועל דעתי הכל מליצה צאס ופירושו האנכי הריתי את כל העם הזה ואנכי ילדתיהו כי האשה תסבול לער גדול צנים צוקרה מה שסבלה צהס מלידה מצטן ומהריון: (יד) לא אוכל אנכי לבדי לשאת וגו'. כתב הרמז"ן לא שיעזרוהו הזקנים לתת להס צשר כי מאין להס צשר ועוד אפי' אס יהיה להס פרנסים רצים לא יתלוננו אלז על משה שהוליאס ממארים אלז חשב משה כי צהיות להס מנהיגים רצים ישכבו חמתס וידצרו על לצס דעת תלונותס. וגס יתכן כאשר יראו שיתצאלו הזקנים ונאלל עליהס הרוח ידעו כי נאמנים הס לנציאים ולא יתאספו כולם אל משה וישאלו תאותס גס משה: (טו) ואם כבה את עושה לי. פירש"ט פשט כוחו של משה כנקצה וכו'. וכתב הרמז"ן ולא הציותי זה שכינתי זה כלפי מעלה הוא ועל דרך הפשט נוהג הלשון הוא אף כלפי זכר את כרוצ ממשה הסוכך: הרגני נא הרוג. שתשלח אלי הורגים צחרצ כי טוב מותי אפי' צחרצ אדם מחיי לער. אי נמי הרגני כמו המיתני כמו ולנשיהס יהיו הרוגי מות: ואל אראה ברעתי. כפשט' טוב מותי ממה שאראה עלמי צרעה גדולה כזאת שאני צה: (טז) אשר ידעת כי הם זקני העם ושוטריו. כתב ר' אצרהס כי יש זקנים צימים שאינם ראויים להיזת שוטרי' וגס יש שוטרים שאינם זקנים: (יז) וירדתי ודברתי עמך שם. כתב הרמז"ן פי' הפסוק כי צעת שמדצר עם משה יהיה האלילות ומן הדיצור ההוא יהא נאלל אליהס וכן צמעשה וירד ה' צעק וידצר אליו ולא פי' הכתוב מה היה הדיצור כאשר הוא צכל התורה שמצאר אחרי הדיצור מה אמר ה' ומה דיצר כי הענין צכאן לאמר שהזקנים אשר אמר צהס שהתנצלו לא שמעו דצור מפיו ולא נגלה להס צמרמה אלז הסס מדצר עם משה ומאלילות רוח משה הס יודעים הנצואה ההוא וזה טעם ויתנצלו ולא יספו שלא יספו להתנצאות מעלמ' אלז צנצואה שאמר הסס למשה צה לצדה התנצלו. וזה טעם: ואצלתי. שאניח אללי

פ"י הטור **בהעלותך** **ש"ב** על התורה

מן הרוח אשר אני שם עליך ושמתי עליהם ואין זה כענין ונתת מהודך עליו כי אצילות בכל מקום לשון עיבוד אצלו כמו וכל אשר שאלו עיני לא אצלתי מהם וכן ואל אצילי בני ישראל הנשאלים והפרושים מהם שנאללים אל עלמם מכלל המון העם. ור' אברהם כתב ואצלתי כמעט ואקח מאשר אצלק. וי"מ אצילות לשון המשכה. והקרוצ צעיני כי כל ימי הזקנים געשה להם כן שידעו בכל מה שיורה השם לישראל צד משה בצורכי שעתם והמקרים אשר יצולו להם צמודר וזה טעם ונשאו אתך צמשא העם כי כל מה שיאמר משה לעם ידעו הם ויתנצחו הם לעם כל אחד בצצטו ולאפו ומפני זה לא ישא משה לצדו תלונתם: (יט) לא יום אחד. פ"י לא יום אחד בצצד תאכלו. והרמב"ן כתב לפי דעתי האוכל או העושה דבר ימים רבים רזופין אינו נקרא אוכל ועושה יום אחד וכן האוכל שלשים יום רזופין אינו נקרא אוכל עשרים יום. או שיהא אחד נמשך לא יום א' תאכלו ולא יומים ועשרה ועשרים ימים אחדים רק חודש שלם. ונתן להם תלונתם בצצר ולא צדגה וצירקות כי עיקר שאלתם אשר צבו עליה תנה לנו צצר. ור' אברהם כתב ולא יומים כפל ולא חמשה ימים כמו אצצעות יד האוכלים עשרה כפל צצתי ידו גם עשרים משל כמי שאומר יאכל כל מה שיוכל באצצעות ידו ורגליו: (כ) עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא. שיתן להם צצר הרצה ויאכלו ממנו כל החודש לרוצ מאד עד שיאל מאפם שיקולו צו ויהיה להם כדצר נתעצ וור שאינו נאכל: (כב) היצאן ובקר ישהט להם. כתב הרמב"ן ודאי פשט הפסוק כר' עקיבא שאמר דברים ככתזן מי מוכפיק להם והוא דעתו של אונקלוס אצל הענין עצמו תימ' כמו שאמר ר' שמעון מי שכתוב צו בכל ציתי נאמן הוא יאמר מי מספיק להם ועוד שכבר ראו נפלאות גדולות מאלה. ור' אברהם תירץ כי משה היה חושב שלא יחדש השם אות ומופת כי אם להלדיק נצילו. וגם זה אינו נכון צעיני שכה עשה להם בשליו הראשון וכן צמים ומן שכולם על תלונתם נתן להם. והנכון צעיני כי כאשר יעשה השם אותות ומופתים לישראל כולם לטוב להם זולתי כאשר יאל הקצף על עוצרי רצונו שעושה עמהם צאף וצמדת הדין לרעה גמורה והנה אין צנפים רק עוזה שלימ' צרחמים או נקמה צמדת הדין אצל כשאמר לו שיתן להם צצר שיהיה לזרא ידע משה שלא יהיה אות מאת השם כאשר נתן להם לחם מן השמים כענין שאמרו חכמים אין דצר ממא יורד מן השמים ועוד כי כל הנסים הודיע אותם תחלה למשה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים הנני עומד לפניך שם על האור אצל כאן שאמר לו ואל העם תאמר התקדשו למחר ולא הודיעו הצין משה שלא יהיה צנם מאתו ועל כן שאל צתמיהא מה יעשה להם כי צדרך הארץ האלון וצקר ישמע להם ומאל להם מכל סצצותיהם לא יספיק להם ואם יאסוף להם כל דגי הים אשר צמקום הוא הקרוצ לא יספיק להם והשם

שסג פ"י הטור **בהעלותך** על התורה

השיצו כי אין יד השם קצרה לתת להם שאלתם גם צורך המקרים וזה טעם היקרך דברי אם לא ואמר ה' השם כלשון ויין מלכות רב. ביד המלך ולא אמר היפלא ממני כל דבר כי לא יעשה זה צמופת וכן היה שנשע רוח מלת השם כמנהגו של עולם לא רוח ים ולא רוח קדים עזה כאשר יזכיר צמופתים אבל רוח פתם כנהוגים: (כח) משרה משה מבחוריו. כתב ר' אזרהס יש אומרים שפירושו מצמרותו ויש מדזיקים מצמוריו עם משרת משה והטעם ששרת אותו מיום שהיה צמור וזה אינו נכון כי זה המעשה היה צנה השנית והנכון צעני שפירושו מהמוצרים שצמרתיו כי אחרים היו לו: אדוני משה בלאם. כתב הרמב"ן הטעם צזה כי משה דבר אל העם את דברי ה' כי הוא אלל מן הרוח אשר עליו ויתן על המתיצים עמו צאהל מועד ואלה שלא ילאו אל אהל מועד ועשו עצמם מכלל הנאלים כממרים על דבריו ולכך אמר לו כללם. אז אולי רוח שקר צפיהם או רוח רעה מצעתם ורריים לשומם צצית הכלל כאיש משתגע ומתנצל. ומשה צענותו השיצ: (כט) ומי יחן כל עם ה' גביאים כי יחן ה' את רוחו עליהם. כי ה' נתן עליהם רוח מצלתי אלילות רוח אשר עלי ומי יתן והיה זה צכל העם. ומדצרי רצותינו נראה כי היה מנהג צישראל שלא יתנצל אדם צעתידות צמקום צציל גדול ממנו מפני שנראה כמורה צפני רצו אלל הולכים אחריו כתלמידיו והם צני הנציאים ומשה אמר כי הרצ שמחל על צודו מחול. וצירושלמי מתרגם כללם מנע מנהון רוח קודשא מלשון לא תכלל רחמיך ממני. וטעם הענין כי חשב יהושע מפני שהם צכתוצים הם מתנצאים כי נאלל רוח משה על כל הכתוצים ולכך אמר לו אינו נכון שיתנצאו צמחנה כי לא הקימו דבר ה' שולה שיתיצו עמך אל אהל מועד. והנה יראה שאין צצילות כולם מאלילות הרוח אשר עליך וראוי לאדוני להתכוין צרות אלקים להשיצו אליך לצל יאלל ממך רק על העומדי' לפניך כי צעצור שנתכוונת מתחל' על כל הכתוצים היה מהודך עליהם ואם תתכווין עתה להשיצה מהם תנחם על העומדים לפניך צלצד כדבר השם ומשה השיצו שלא יקנא לו כי חפץ שיתנצאו צפניו ושלא צפניו כיון שנתן ה' מרוחו עליהם צאלילותו ממשה או צלתי אלילות ממנו: (לא) ויגו שלוים כן הים. לא שנבראו עתה צעצורם ואין צדבר חידוש מטצעו של עולם ועוד שכבר היה להם כן ולא חדש להם עתה אלל שהיו שלוים רצים מאד:

יב (א) ותדבר מרים ואהרן וגו' האשה הבושיית.
כתב ר' אזרהס יש אומרים כי משה מלך על כוש ולקח כושית. והמתרגם אומר שפירתא כמו שקורין לעור סגיל נהור ולא יתכן שנקרא שם שהוא לשצח להפכו לנגלוי והישר צעני שזאת הכושית היא לפורה כי היא מדיינית והמדיינים הם השימעאלים והם דרים צאהלים צעצור חוס השמש ואין צהם לצן ונפורה היתה שחורה דומה לכושית. והנה חשדו למשה שפירש

שסד

על התורה

בהעלותך

פי' הטור

מכפורה צעצור שלינה יפה ולכך אמר הרק אך צמשה ודאי לא פירש ממנה צמציל הנצואה הרק אך צמשה דבר ה' והלא גם הם נציאים ואין המשכב אסור להם. ויש מפרשים שהוכיחו אותו על שלא היתה מיוחסת ואמרו מעלה יש לנו על משה מלך אשתו שלינה מיוחסת והיא מדיינית ולגנותה אמרו כושית ולאנחנו צעלי יחס מגדולי הדור ואשתך כמו כן מיוחסת אחות נחשון שאין ציראל כמוהו והוא נשא כושית ולא תאמר מדריגה יש לו עלינו הרק אך צמשה דבר ה' הלא גם צנו דבר אין לו מעלה עלינו זה: (ג) והאיש משה עניו מאד. כתב הרמב"ן להגיד כי השם קינא צמצילו צעצור ענותנותו כי הוא לא יענה על ריב לעולם: (ד) פתאום אל משה ואל אהרן ואל מרים. כתב הרמב"ן הנה משה לא היה עמהם אבל הנצואה צאה לשלשלתם כאחד ופי' פתאום שלא היו צעת והיא כותנים לצם ומכוונים לנצואה ולכבוד משה צאה להם מצלי הזמנה לדבר כי פתאום על דעת המפרשים הוא דבר שלא עלה על לב מגזרת פתי יאמין לכל דבר ואמר הכתוב פתאום צמציל אהרן ומרים כי משה מוכן לנצואה בכל עת. ואנקלוס תרגם צתכף לשון מהירות פי' כי צעודם מדברים צמשה צל להם הדיבור. וטעם: צאו שלשחכם. כי ראה שיהיה משה שם ויראה צקנאת השם לכבודו ויהיה מזוי להם שלא יחמול השם אלא על ידו כאשר יתחנן אליו ויראה להם: (ה) ויקרא אהרן ומרים. שלא לומר שצחו צפניו: (ו) אם יהי נביאכם. כתב הרמב"ן פי' אם יהיה לכם נציא. ור' אברהם פי' אם יהיה נציאכם נצי' ה': במראה אליו אתודע. פי' אפי' אם יהיה נציאכם נציא ה' אינו מתנצל צמשי הגדול רק צמראה לו צחידות. צמראה אליו אתודע ולא אמר צמראה אליו אראה לומר כי הדיבור יהיה להם צחלוס: (ז) לא בן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא. פי' שהוא כהן צית שנקנס ויולא צלל רשות אבל אתם אין הדיבור צל לכם צל פעם ואף כשיצוא לכם לא יהיה אלא צחלוס אבל הוא פה אל פה אדבר צו ולא צחלוס: (יב) אל נא חהי כמות וגו'. פי' לא תהיה כנפל המת כאשר ילא מצטן אמו נאכל חלי צשרו וכן צשר המורע. פירש"י ד"ל אל נא תהי וגו' אם אינך מרפאה צתפלה מי מסגירה מי מטעה וכו'. וקשה מה שאמר מי מטעה אדרצה כיון שאין כהן לעולם לא תזקק לטומאה שאין הנגע טמא עד שיאמר לו כהן טמא אתה ואת"ל שתטמא צלל כהן שתטהר נמי צלל כהן ואף את"ל דלחומר אמרי' שתטמא צלל כהן אבל שתטהר צעי כהן א"כ מה אמר אם אינך מרפאה צתפלה שאפי' מתרפא אי אפשר לה ליטהר צלל כהן שכל טהרת הכהן אינו אלא אחר שיתרפא הנגע. ורש"י צספרי מציא צלשון אחר אמר אהרן מה מצאתי הפסד לאחותי שאיני יכול להסגירה לא לטומאה ולא לטהרה ולפי' לא יקשה קושיא אחרונה ואפשר לומר כי גם לקושיא הראשונה דנהי דאין לה טומאה כ"ל

שלה לך

על התורה

ע"י כהן לדין נגע לא להחליטה ולפריעה ולקרצן מ"מ בני אדם מרחיקין אותה ותשאר בזה כל ימיה כיון שאין כהן לטטר אותה: (יג) אל נא וגו'. פ"י ר' אברהם אל אלה שגזורה צידך רפא נא פ"י עתה לה על כן השיב השם ולציה ירק ואליו אצי' כעם עליה וירק צפניה הלך תכלס לראות פניו שצעת ימים תסגר שצעת ימים: (יו) ואחר נסעו העם מהצרות ויהנו במדבר פארן. כתב הרמב"ן לומר כאשר נסעו מהצרות לא נסעו ממדבר אל מדבר אחר כאשר צמסע הראשון שנסעו ממדבר סיני ויחנו במדבר פארן אבל נסעו מהצרות אשר היא במדבר פארן ויחנו במקום אחר מן המדבר הכול עצמו והוא קדש זרנע כי משם נשתלחו המרגלים כאשר אמר צכאן ולא אמר הכתוב ויסעו מהצרות ויחנו צקדש זרנע כי אולי מסעים הרבה ציניהם ואין עתה מקום להזכירם אבל הזכיר עתה מדבר פארן להודיע כי קדש זו היא קדש זרנע אשר צמדבר פארן ולא קדש אשר צמדבר לין שהיה שם ענין מי מריצה צגנת הארבעים:

פרשת שלה לך

יג (ב) שלה לך אנשים. פירש"י שלה לך אני איני מזה לך

וכו'. והקשה הרמב"ן אם כן משה

עצמו חטא צענין וכו' עד אבל יישוב הענין כי ישראל אמרו כדרך כל הצאים להלחם צארץ נכריה ששולחים לפניהם לרעת מצואי העיר והדרכים ושינתו להם ענה צאיוה עיר ילחמו תחלה ומאיוה נד תהיה נח לכבוש הארץ וכן אמרו צפירות ושיצו אותנו דבר את הדרך אשר נעלה צה ואת הערים אשר נצוא אליהם כלומר הערים אשר נצוא אליהם תחלה ומשם נעלה צכל הארץ וכן עשה משה וישלח משה לרגל את יעזר וכן יהושע וישלח שנים עשר מרגלים ועל כן היה טוב צעיני משה כי הפסוק אינו סומך על הנס אז נמלך משה צשכי' ונתן לו רשות ואמר לו שלה לך אנשים וכו' עד והס גמלו רעה לנפסם: (ג) כולם אנשים. פ"י ידועים וגזורים כמו וחוקת והיית לאיש: (ד) למטה ראובן. כתב הרמב"ן הנה מנה הכתוב לא לסדר דגליהם ולא לסדר תולדותם ונראה שמנה אותם כפי מעלת השלוחים כי היה צהם גדול מחצירו ומנחם לפי מעלתם וכן צנשיאים החולקים להם את הארץ הזכירם לפי מעלתם ולא לתולדותם: (טז) אלה שמות האנשים. כתב ר' אברהם טעם לאלה שמות האנשים אחר שכתוב ואלה שמותם להודיע כי כן היו לעולם שמותם ולא הושנתו כמו יהושע: ויקרא משה להושע בן נון יהושע. לפי הפשט לכך שינה שמו צשציל שהיה שר נצא צמלחמת עמלק ויאל לו קול צעולם צנוחמו את עמלק לכך שינה את שמו שלא יכירוהו: (יט) הטובה היא אם רעה. כתב הרמב"ן א"ר אברהם אם הארץ טובה שהאזיר שלה טוב והמים טובים

ואחר כך אמר השמנה היא לעשות חטה ופירות רבים. והנכון כי טובה כוללת כל הטובות ורעה כל הרעות בכללה. אבל יתכן בלחץ טובה שתהיה שמנה ופירותיה שמנים וימלאו זה הדברים השמנים פנג ושמן תמרים ותאנים או שתהיה טובה ורזה ולריכה גשמים תדיר ולהעדר ולצל מאד ויהיו פירותיה נוטים ליוצא אע"פ שהם טובים ומתקיימים יותר מן השמנים וסם ימלאון הפירות הרזים הרצה כלאגוזים ולוזין ותפוחים וחרוזים והנה כלל אס היא לחץ שמנה צמישור או רזה צהרים. אבל חנקלום תרגם העתירא היא אס מסכנא כי יש ארצות אשר יושביהם עשירים מפני הוול המזוי ציניהם ושניהם רוכלים בכל הטוב הנמצא להם ויש ארצות לריכות לשכונתן ויושביהן קלרי יד והן טובות: (כ) והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ. שלא יפחדו בלוקחם מפרי הארץ פן יכירו בהם שהם מרגלים: (כב) וחברון שבע שנים נבנתה לפני צוען מצרים. כתב הרמב"ן נראה צעיני צורך פשט הפסוק כי חצרון היא קרית ארבע הוא האדם הגדול שצענקים ויהי שמו ארבע ונראה ועל כן נקראת על שמו וזה שנאמר וסם חצרון לפניו קרית ארבע האדם הגדול צענקים וזה האיש הוליד בן וקרא שמו ענק ועל שמו נקראו ענקים ולכך אמר הכתוב כי שם בחצרון אחימן ששי ותלמי ילידי הענק. וחצרון שבע שנים נבנתה שנה אותה ארבע לבנו ענק שבע שנים לפני הצנות ווען מצרים שהיא קדמונית להגיד הפלגת חיי האנשים האלה כי כאשר היו מופלגין בקומתן כן היו ימיהן ארוכין מכל האדם כי לאציהם נבנתה חצרון לפני ווען מצרים שנתקפלו בה כמה דורות. ויתכן שרומז עוד השמנה היא אס רזה פי חצרון קדמונית מאד ועדיין עושה פירות שמנים וטובים כאשר הגיד בלשכול וכ"ש בלחץ החדשה שהיא שמנה: (כו) וגם זבת חלב ודבש היא. כתב הרמב"ן צעבור שורה אותם לראות השמינה היא אס רזה השיבו לו כי היא שמינה זבת חלב ודבש ועל שאלתו היש בה עין אס אין השיבו לו וזה פריה וכל זה אמרו אמת להשיבו על מה שנלטוו והיה להם לומר והעם היושב בה עז והערים בצורות כי יש להם להשיב דבר אמת לשולחם כי כן נזה אותם החזק הוא הרפה הצמחנים אס צמחנים אבל רשעם צמה שאמרו לשון אפס כי עז העם שהיא מורה על דבר אפס וכמעט מן האדם שאי איפשר צשום ענין כמו האפס לנלח חסדו והנה אמרו לו שהארץ שמינה ופריה טוב אבל אי איפשר לבוא אליהם כי העם עז: (כח) אפס כי עז העם וגו' והערים וגו'. אע"פ שהיו מכחישים את עצמם לפי הסימן שמסר להם ואמר להם החזק הוא ופירש"י אס צפרזים הם יושבים חזקים הם ואס צפרים בצורות חלשים הם והם אמרו שיושבים צפרים בצורות וגם הם חזקים ואולי לא חשו לסימן: והערים בצורות גדולות מאד וגם ילידי הענק ראינו שם. ואמרו עוד: (כט) עמלק יושב בארץ הנגב. לרמוז שאין שם רוח לבוא בלחץ

ש"ס פ"י הטור שלח לך על התורה

משם כי כולם גבורים כי עמלק צדוק והכנעני צמעריו וצמורת והאמורי
 צלפון הגידו שליחותם ויניעו עוד לז' העם צרמו מפני מוראם ממה
 ואהרן. והנה השיבו על כל מה שזוה אותם משה זולתי מה שאמר להם
 המעט הוא אם רב שלא ענו אותו דבר צוה וכן לא הזכירו טובה כי היה
 בדעתם לומר לעם אחרי כן ארץ אוכלת יושביה צורך דבה כלומר עמו
 מועטים אבל הנמלאים זה חזקים מאד. והנה העם הצינו כוונתם אז
 התחילו כל העם להתאונן. וזה טעם: (ל) ויהם כלב. כי שיתק אותם
 ואמר: עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה. כלומר אמת
 הוא שהעם חזק אבל אנחנו נחזק מהם ומעריהם הצורות על כן אמר
 לה שחזור על עריהם אז ענו המרגלים ופירשו דצריהם ואמרו: (לא)
 לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו. כלומר אפי' אם
 ילאו אלינו השדה לא נוכל לעלות אליהם להלחם צם כי פירות לעלות אל
 העם כפירות צרו לכם איש וירד אני לשון נלחמים צמערכה: (לב) ויוציאו
 דבת הארץ וגו' אל בני ישראל. פי' כי הלכו מלפני משה ואהרן
 והיו אומרים לעם צאהליהם כי היא ארץ אוכלת יושביה כי מתחלה כשהיו
 אומרי' להם לפני משה ואהרן צפת חלב ודבש היא זולתי שהעם חזק וכלב
 אמר להם כי יכול נוכל והיו העם עדיין נוטים לדברי כלב כי מהם שהיו
 צוטמים צכחם ומהם שהיו צוטמים צעורת השם אז הולילו להם דצת
 הארץ צפני ענמם עד שילינו כל העדה וזה פי' מה שכתוב וישבו וילינו
 כל העדה להוליא דבה על הארץ וכל זה מפני שראו אנשי הארץ אשר
 כגובה ארזים גובהו וחסון הוא כאלונים נפל פחדם עליהם והמם לז' אחיהם
 וכאשר ראו כי עדיין ישראל נועלים ללכת ויהושע וכלב מחזיקים ידיהם
 הולילו דבה צשקר כדי לצטל עליהם על כל פנים וזהו שכתוב ויולילו דצת
 הארץ כי מוליא דבה הוא שצודה דצרים שקרים מלבו ומציא דבה הוא
 שמגיד דצרי אמת צלשון דבה ועל כן נאמר ציוסף ויצא יוסף את דצתם
 וזה שיש צין מוליא דבה למציא דבה ועל זה נעשו למות צמגפה דכתיב
 וימותו האנשים וגו': ארץ אוכלת יושביה היא וכל העם אשר
 ראינו בחוכה אנשי מדות. כתב הרמב"ן ארץ שהיא רעה והמים רעים
 והארץ משכלת לא תגדל אנשי מדות אלא יהיה כולם דלים או נפוחים
 שפילי הקומה חברי הכח. אבל כך היתה דצת המרגלים שאמרו כי הארץ
 היא חזקת האוויר כצידת הטבע ומימיה ופירותיה עזים וכצדים ויגדלו
 גידול רב מאד ולא יסבלו מזגי צני האדם הצינונים זולתי הענקים ואנשי
 מדות שהם צעלי כח חזקים צטבעם ולכן תגדל אנשים גדולים ותמית שאר
 צני אדם כמנהג צמאכלים הגסים ועתה חזרו להפליג להם צחזקת הענקים
 כי מתחלה אמרו וגם ילדי הענק ראינו שם ועכשיו הפליגו צהם לקרותם
 נפילים ואמרו ושם ראינו את הנפילים צני ענק והם מן הנפילים הקדומים
 אשר שמעתם עליהם כי המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם ולפי שהיה

ששח

על התורה

שלח לך

פי' הטור

ענין הנפילים שדורות נח נודע להם הזכירו להם שאלו צני ענק מהם הכל כדי ליראם ולזהלם ולכך אמרו עתה ונחי צעינינו וגו'.

יד (כ) ויבכו העם בלילה ההוא • כי לעת ערב צאו המרגלים צאהיהם כאשר הלכו מלפני

משה וצבקר השכימו וילינו כולם על משה ועל אהרן וכך אמר משה ותרננו צאהליכם כי צאהליכם היו אומרים דברי נרנן: (ג) ולמדה ה' מביאה אותנו אל הארץ הזאת לנפול בחרב. ולא הזכירו לאמר למה מביא אותנו אל הארץ משכלת אוכלת יושביה כי הסתירו העם דבר זה ממשה מפני שלא אמרו השלוחים כן צהשיצם דבר אליו ולא כל העדה כי יעידו גם משה ואהרן כי שקר דברו והמרגלים צעלמם הסתירו זה ממשה כי ידעו שמשה היה יודע ענייני הארץ ממזרים וממדיין השכנים לה על כן אמרו הדבר הזאת לעם צאהליהם צדרך סוד. ולכן אמר צמשנה תורה וישיצו אותנו דבר ויאמרו טובה הארץ אשר ה' אלקינו נותן לנו ולא אציתם לעלות ותמרו את פי ה' כי כן אמרו אליו ולא כל העדה שהארץ טובה וארץ זאת חלב ודבש אס כן מרו את פי ה' שלא רצו לעלות מפני שאמרו כי עז העם כי יש צהם כח לעזור ולהכשיל כמו שפרש שם כי ה' אלהיכם ההולך עמכם הוא ילחם לכם כי אחרי שאין המייעה רק מפני תוקף העם היה להם לצטוח צסם יצבדך ולא נצטרך לומר כי על יהושע וכלצ אמר משה כן כי למה ישמעו לשטים ולא יאמינו לעשרה ועוד כי שם כתצ ואשלח מכס שנים עשר אנשים ועליהם אמר וישיצו אותנו דבר: (ה) ויפול משה ואהרן על פניהם. לפני כל קהל עדת ישראל. פי' שהשתחוו להם על אפס ארצה זכן ויפול לפניו ארצה וישתחוו שלש פעמים כי כאשר ראו שהיו העם בועטים לעשות ראש ולשוב קמו והשתחוו לאפס ארצה לאמר להם אל כל אחי תרעו ולא תהיה לכם לפוקה על כן אמר לפני כל קהל ישראל שהשתחוו להם: (ז) טוברה הארץ מאד מאד. כפל הדבר להכחיש הדבה לאמור שאיננה אוכלת יושביה כי האויר טוב והיא זאת חלב ודבש: (ט) אך בה אל תמרודו. כי יראתם לחזק העם היושב צה והוא מרד צה' הנכבד כי לא צכחכם יאלתם ממזרים כי יד ה' עשתה זאת עמכם להפליא והוא הצטייחכם שיורישם מפניכם אס כן תאמינו צו ותללחמו: ואחם אל תיראו את עם הארץ כי לחכנו הם. גם צמצע וצנוהג צבעולם יפלו לפנינו כי נפל פחדם עליהם ויניחו אותנו לאכלם כלחם: סר צלם מעליהם. פי' רש"י מגנס וחזקם כי הכשרים שצהם מתו. ד"א צלו של המקום סר מעליהם. והרמב"ן כתצ ר' אברהם פי' צלם מגן וצנה אשר הם צל על הנלחמים פי' כי נפל פחדינו עליהם ולא יקחו מגן וצנה להחלץ ולהלחם כנגדנו. ויתכן שרומז הכתצ למה שנודע כי צליל החתימה לא יהיה צל לראש האיש אשר ימות צשנה ההיא ולכך אמר סר צלם מעליהם כי נגזר עליהם מיתה וה' אתנו אל תיראום.

שלח לך

על התורה

פני הכור

הי דמיון לשני מעלה שאין אומה נופלת עד שיפול השר שלה תחלה כענין
 שנאמר יפקיד השם על צאל המרום צמרום ואחר כך על מלכי האדמה
 באדמה פי' כר הכח אשר צללו ימיה וכו' אשר משפיל אותם אתנו אל
 תיראוש: (יא) אשר עשיתי בקרבנו. אמר לשון יחיד לפי שנתחלה
 היה להם לב אחד לטוב: (יג) ושמעו מצרים. פירש"י וישמעו מצרים
 שהתרגם: כי העלית. כי משמש צל' אשר וכו'. וכתב הרמב"ן ולא כן
 אל יושב כמו על יושב. ולפי דעתי אין הכוונה למשה צמענה הולת
 שהכנענים וגזורים וחזקי' למלחמה כי השם הכה את מצרים צדור והכה
 בכוריהם כרגע והציא עליהם מכות גדולות מן השמים ונקל צעיני ה'
 להכות הגזורים וחזקים כדלים וחלשים אצל הכוונה שיתחצו מצרים שיש כח
 צללה כנען להליל מידך כי עשית צמרים וצאלהיהם אצל כנגד אלהי
 כנען לא יכולת ויהיה חלול השם ויחזיקו ידי עובדי ע"ז ולא כן יתכן שיהיה
 אל יושב כפשוטו שיאמרו מצרים ליושבי כנען מצלתי יכולת ה' כי צכס אל
 ולאפס חלקים: (יד) אשר עין בעין. כתב הרמב"ן אמרו המפרשים
 כדרך בני אדם שעיניו יראו את עין חצירו צדורו אלו וכן פנים צפנים
 דבר ה' עמכם. אי נמי לשון מראה כמו ועיניו כעין הצדולת פי' אשר
 מראה צמראה נראה הוא שמך הגדול: (יח) ה'. לא אמר ה' ה' כמו
 שאמר למעלה כשהזכיר י"ג מדות לפי שפי' ה' ה' אחד משחטא האדם אף
 קודם תשובה הוא ה' לסלוח ואחד לאחר שחטא ועשה התשובה הילכך
 צעגל שכבר עשו תשובה כשהתפלל משה עליהם מזכיר ה' ה' אצל צכאן
 צשעת תפלתו עדיין לא עשו תשובה ולכך אינו מזכיר ה' אלא פעם אחת:
 ארך אפים ורב חסד. כתב הרמב"ן ולא הזכיר ולמת כי צמדת אמת
 יהיו חייצין כיון שלא עשו תשובה. ולא הזכיר נוטר חסד לאלפים כי לא
 נתפלל צוכות אצות. ולא הזכיר צתפלה הזאת אצרהם יחזק ויעקב כלל
 והטעם צעצור שהארץ נתנה לאצות ומהם ירשה והם מורדים באצותם
 ולא היו חפצים צמתנה שלהם שהיו האצות צוחרים צה והיאך יאמר אשר
 נשבעת לאצותם לתת להם והם אומרים אי אפשר צה. ולא הזכיר צכאן
 גם כן חטאה צעצור שאלו מזידים ופושעים. ולא ידעתי למה לא יזכיר
 רחום וחנן ואולי היה יודע משה כי מדת הדין מתוחה עליהם ולא יחמול
 לעולם על כן לא הזכיר רק אריכות אפים שלא ימיתם כלום אחד צמגפה
 אחת וצעצור שלא ציקש רק אריכות אפים אמר לו סלחתי כדצרך שאלהיה
 להם ארך אפים ורב חסד. והזכיר פוקד עון אצות לומר שאל יראה
 שלא למחות עונם יפקוד עון אצות על צניהם ולחזק אפיו יקחם ומוזה
 היתה הגזירה לקצוב להם צכיה לדורות כי פקד עונם על זרעם. ואמר:
 (כ) בלחמי כדברך. לעם צכללו שלא יכס צדור אצל יסלח להם שירשו
 צניהם את הארץ ושלא ימותו הם צמגפה וגור שיתסו פגריהם צמדור
 וימותו כל אחד צצול יומו. והנה צמשנה תורה הזכיר משה את תפלתו

שע

שֵׁלַח לַךְ

על התורה

פי' הטור

אשר התפלל עליהם (צעגל) כדכתיב ואתפלל אל השם ואומר והזכיר גם כן תפלתו על אהרן ולא הזכיר להם צמרגלים שהתפלל עליהם כלל והוא כמו שהזכרתי שלא התפלל עליהם שימחול להם אלא שיאריך אפו ויפקוד עון אבות על צניהם ולא היתה תפלתו שלימה ועל כן לא הזכירה אליהם כי היו יכולים לטעון עליו: (בא) ואולם הי אני. פירש"י לשון שצועה ומקרא מסורס הוא. וכו'. וכתב הרב רצינו משה בר מחמן ואינו נכון אצל הכתובים האלה חסרי השצועה לכבוד של מעלה. ופי' חי אני וימלא כבוד ה' את כל הארץ חס כל האנשים המנסים אותי יראו את הארץ ואין הדבר ככה. וכן חי אני נאם ה' אם אתם תצאו אל הארץ יחפר השצועה וכיוצא בזה אף צהדינו כה יעשה לי חלקים ובה יוסיף ולא פירש לה מה: (כג) וכל מנאצי לא יראוה. שציל שבד אמר אם יראו את הארץ אשר נשבעתי לאבותם וחור ואמר וכל מנאצי לא יראוה פי' ר' אברהם כל מנאצי מצניהם לא יראוה. ואולי רמז הוא לדורות הגולים ממנה כדברי רבותינו וכאן קצע להם צביה לדורות: (כד) ועבדי בלב. לא הזכיר כאן יהושע כי פירש שכרו לכלב שיוריש את הארץ אשר צא שמה ושכר יהושע אינו ראוי לפרשו עתה שיהיה הוא במקום משה. והקדים השם יתצרך כלב ליהושע כי אם כלב צן יפונה ויהושע צן נון כי הוא הקדים לחלוק על המרגלים ויהם כלב. אצל משה אמר ויהושע צן נון וכלב צן יפונה חיו מן האנשים ההם צעצור גדול מעלת יהושע צחכמה: (כה) והעמלקי והכנעני יושב בעמק. ולמטה אמר וירד העמלקי והכנעני יושב ההר ההוא מלמד שנתקצצו עמלקי וכנעני וירדו למטה לארצו לישראל: (כו) וידבר ה' אל משה ואל אהרן. צעצור כי משה ואהרן נפלו על פניהם לפני כל קהל ישראל להתחנן לו היה הדבור כאן גם לאהרן והנאום למשה אמר אליהם כי הוא עיקר צנצואה: (כז) אם לא כאשר דברתם באוני כן אעשה לכם. פי' אם כאשר דברתם כן לא אעשה לכם צתמיהא: (לא) והבאתי אותם וידעו את הארץ. לא אמר וירשו דהיה משמע לדורות אלא וידעו אותה עתה אצל לצסוף יגלו ממנה וזהו רמז. למה שאמרו שקצעה צבייה לדורות: (לב) פגריכם אתם. פי' אתם צצריאותכם שהיו משנסים עצמם צלילה ולצקר נמלאו מתים: (לג) יהיו רועים. כדרך הרועה האלץ שאינו עומד במקום אחד אלא הולך ממקום למקום לצקס מרעה: (לו) מוציאי דבת הארץ רעה. פירש הרמז"ן על שאמרו ארץ אוכלת והוא שקר שהיתה מליאה עמים רצים כדכתיב ציהושע הם וכל מחניהם עם רצ כחול הים אשר על שפת הים לרוב. פירש"י כל הולאת דצה לשון הולאת דצרים שצהם סלקיחיס את האדם לדבר צו ויש לטובה ויש לרעה לכך פי' דצת הארץ רעה. והרמז"ן כתב והנה כתיב ומוציא דצה הוא כסיל ואיינו לטובה וכן להוציא דצה על הארץ אלא כל דצה הוא לרעה והזכיר כאן לרעה להפליג:

שעא פיי' הטור **שלה לך** על התורה

(מ) וישכימו בבקר ויעלו אל ראש ההר לאמר הננו ועלינו אל המקום. הוקשה לא"א הרא"ש י"ו כיון שאמרו כל המרד הזה נתנה ראש ונשובה מצרימה למה אמרו אחר כן הננו ועלינו כ"ש אחר שגאור עליהם שימותו צמדצר שיותר היה להם לחזור. ומפרש הוא שזו היא עיקר כוונת יונאי מצרים משעה שעצרו הים וראו כל מצרים שמתו צים אמרו מה לנו לילך לכבוש ארץ? עממים אשר כגובה ארזים גובהם ונניח ארץ מצרים שנכבשה לפנינו כי מתו כל אנשיה ולא נשאר צה כי אם נשים ומץ ועוד כי צה נתגדלנו וזמן המקום על יושציו וזה טעם ויסע משה את ישראל מים סוף שהסיעם צעל כורחס מהטעם שאמרתי וזו המחשבה הרעה היתה לכל התלוות שהתלונו צמדצר לצקש תואנה איך יתנו ראש לשוץ וכאשר צאו למדצר פארן הסכימו לשלוח מרגלים אמרו אולי יסכים השם על דינו שנחזור וכאשר חזרו המרגלים והגידו להם. תוקף אנשי הארץ וגבורתם אמרו נתנה ראש וגו' ולא צמד צה"צ אלא נצקשה פניו שיסכים על דינו וכשראו שאי אפשר צשום ענין שתתקיים עצתם אמרו הננו ועלינו: (מא) והיא לא תצלה. פי' העצרה שאתם עוצרים את פי ה' או העליי' שאתם עולים לא תצלה: (מד) וארון ברית ה' ומשה. הקדים ארון וכן אורי' הארון וישראל ויהודה יושצים צסוכות אצל השם כתצ צני עלי חפני ופנחם מתו וארון צרית אלקים נלקמה אימר הארון לפי שצקלקלה מתחילין מן הקטן:

זו (כ) כי תבואו אל ארץ. כ' הרמז"ן אחר שהצטיי הצני' צציאת הארץ השלים תורת הקרצנות והשלים עוד תורת הכהנים וזוה על החלה שלא נהגה צמדצר. ור' אצרהס כתצ נסמכה זאת הפרשה צעצור שנחלשו ונתאצלו נחם הצנים ולהודיעם כי יצואו אל הארץ. והנכון צעצור שנשאו קול כל העדה וחטאו ונסלח להם צעצור תפלת משה אמר כי תשגו וגו' ואמר ונסלח להם והולרך להזכיר משפט מנחת כל עולה וצח וצסוף והנפש אשר תעשה ציד רמה רמז למעשיהם והזכיר דצר המקושש שעש' ציד רמה ומרוב חמלת השם על ישראל שם הילית לזכר שלא יעשה אדם ציד רמה ולא ישכח: (ד) סולת עשרון בלול ברביעית ההין. תימא למה אין הפסוק משה באן לשיעור השמן שלפי מה שצריך לעשרון סולת רציעי' ההין שמן הטעם עשרון סולת צריך רציעית ההין להצלה צו א"כ לפי זה צריך לנסכי חיל שהם שני עשרוני' חצי ההין שמן ולנסכי פר שהן ג' עשרונים הין פחות רציע ועל ה' כן אלא לחיל שלישית ההין ולכר חצי ההין ואפשר שאע"פ שעשרון צריך רציעית אין צריך צהרצה הקמח לעולה (אלא?) שמן לפי החצצון: (כב) וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה. כתצ הרמז"ן טעו צעלי הפשט צו הפרשה לומר שזו הקרצן צל על מי שלא עשה מה שנצטווה לעשות וצצריהם צצרי רוח שאם כן היו מיוצ קרצן

פ"י הטור שלח לך על התורה שעב

כשלא קיים מצות עשה ושגג צלחת מהם שהרי כתיב ולא תעשו כל המצות
 ללא פירוש שתשגו ולא תעשו מה שזיה י"י לבל תעשו הפכו. אי נמי
 שתשגו ולא תעשו מצותיו צמה שהזכיר שלל לעשות כי המניעות צמזמ
 לא תעשה יקראו מצות. והי הקרצן צשגגת העדה משונה מן הקרצן
 צפרשת ויקרא כי שם חייב להציא פר לחטאת וכאן פר לעולה ושעיר
 לחטאת על כן הולכר רצותינו לומר שזה איירי צשגגת ע"ז. ולפי משמעות
 פשט הפסוק שאומר ולא תעשו את כל המצות ולא אמר אחת מכל מצות
 כמו שאמר צפרשת ויקרא היה נראה שמדבר צמשומד לכל התורה צשוגג
 כגון ציחיד תינוק שנשבה לצין הגוים וצליצור גם כן שיחשוב שכבר עבר
 זמן התורה שלא היתה לדורות או ששכחו התורה וע"כ אמרו רצותינו
 דאיירי צשוגג צע"ז דחשיב ככופר בכל התורה כולה. וצלחתה זו הפרשה
 להשלים צתורת כהנים דין שגגת ע"ז כי הספר הזה משלים דין הקרצנות.
 ונכתבה צזה המקום שהם מרו דבר השם ואמרו נתנה ראש ונשונה מצרימה
 צלא תורה ומצות ולכך סמכה לפאן: (כה) והם הביאו את קרבנם
 אשרה לה'. על פר העולה: וחטאת'. על שעיר החטאת. וכתב
 הרמב"ן והזכיר כן לגודל החטא לומר שע"פ שחטא מאד בכל מצות השם
 כיון שהוא צשגגה והציא קרבנו ראוי לכפר עליו. והזכיר (כו) ולגר
 הגר. כי הגרים צחטאים מוכשלים תמיד ומכשילים אותם: (לא) עונה
 בה. דרך הפשט כמו דמיהם צם וכמו ערירים ימותו עונם ישאו. וצפרקי
 ר' אליעזר מה עונה צה מלמד שהנפש מוכרתת ועונה צה כלומר שהעון דצק
 צה אחרי הכרת להיותה כדונית ציסורין לעולם: וסמך אחרי פרשה זאת
 פרשת מקושש כי היה מיד אחר זמן המרגלים. ועל דרך הפשט: (לב)
 וידו בני ישראל במדבר. כי צהתאחר שם העם צגזירה הנזכרת
 היה המאורע הזה. ולא"כ צוה צפרשת צינית שיזכרו המצות כולם ולא
 ישכחו השצת או זולתם מן המצות. כתב הרמב"ן מה שפירש"י טעם
 הזכירה צלינית שמנין של צינית צגמטרי' ת"ר וח' חוטין זה' קשרים הרי
 תרי"ג לא הצינתי זה שלינית צתורה חסר ולינו עולה ללא תק"ץ ועוד
 שהחוטין לדעת צ"ה חינון ללא ג' והקשרים מן התורה חינון ללא שנים
 כדאמרינן קשר העליון דאורייתא דאי סלקא דעתך לאו דאורייתא כלאים
 צלינית דשרי רחמנא למה לי הלא קי"ל דתוכף תכיפה אחת חונה חיצור.
 ללא הזכרון הוא מפני שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא
 הכבוד:

פרשת קרח

טז (א) ויקח קרח. פ"י הרמב"ן שלקח עשה צלבו לעשות מה
 שאמר אח"כ כי לשון לקיחה נופל על העשה
 ועל המחשבה כמו מה יקחך לצד מה מחשבה יקח לך לצד שתחשוב פלסתר

שעג
פ"י הטור קרח על התורה

לית דין ולית דיין וכן במחשבה טובה קחו מוסרי ואל כסף. ור' אברהם פ"י ויקח קרח אנשים ואמר דרך קלרה. וי"מ ויקח קרח חוזר על דתן שלקה דתן ואצירס וכו"ל של דתן היא יתירה כמו ואיה וענה ופי' ויקח לדתן ולאצירס. כתב ר' אברהם כי זה קרה במדבר סיני כאשר נתחלפו הזכורים ונזדלו הלויים שחשבו שמה עשה כל זה מדעתו לתח גדולה לאחיו גם לפני קהת שהם קרובים אליו ולכל בני לוי שהם ממספתתו והלויים קשרו עליו צעבור שהיו נתונים לאהרן ולבניו וקשר דתן ואצירס צעבור שהסיר הזכורה מראותו ונתנה ליוסף ואולי חשדוהו צעבור יהושע משרתו גם קרח זכור היה ואלה נשיאי העדה היו זכורים ועל כן לקחו מחתות. וכתב הרמב"ן זה מדעתו של ר' אברהם שהוא אומר במקומות רבים אין מוקדם ומאוחר בתורה לרצונו ועל דעתי כל התורה כולה כסדר וכו' עד צהס או צכהנים: (ד) וישמע משה ויפור על פניו. ולא אמר ויפלו על פניהם כי אהרן צמוסרו לא ענה דבר בכל המחלוקת ויהי כמחריש וכמודה שמעלת קרח גדולה ממעלתו אלא שהוא היה עושה כדבר משה ומקיים מצות המלך: (ה) בקר ויודע ה' את אשר לו. לעצדת לוייה כענין שנאמר והיו לי הלויים או עדיין הזכורות שלו כענין שנא' כי לי כל זכור שלא יחליפם בלויים ואת הקדוש הם הכהנים המקודשים לעבודה כענין שנא' ויזל אהרן בין הקדוש וקדש הקדשים: ואת אשר יבחר בו יקריב אליו. כתב הרמב"ן כתב פעם שנית ואת אשר יבחר בו יקריב אליו תחלה אמר ואת הקדוש והקריב אליו למחר שיפן אל מנחתו ולא אל מנחת האחרים ואת אשר יבחר בו לדורות לעמוד לפניו לשרת הוא זורעו כל הימים יבחר לו ג"כ ומחר לומר שיהיה להם הנסיון הזה לזאת לדורות עולם שלא יחלקו לא על הנבחר ולא על זרעו לעולם. ור' אברהם פ"י ויודע ה' את אשר לו השצט הנבחר וזאת תשובה לעדה ואת הקדוש צשצט להיות כהן גדול יקריב אליו. וכתב ר' אברהם שאלה הנקבלים היו כולם משצט. ליי לפך אמר רב לכם בני לוי שמעו אל בני לוי. וכתב הרמב"ן אילו היו כולם משצט לוי לא היו כל מצות ישראל מתלווננים למחר אתם המתים את עם ה' וגם צלות המטה ראייה כי המחלוקת מכל שבטי ישראל אצל טעם רב לכם בני לוי כי קרח היו מפתה כל השצטים כי לכבודם רואה להחזיר העבודה לזכוריהם כאשר אמר כי כל העדה כולם קדושים ומשה בחכמתו גלה מפון רשעו לכל העם שעיקר מחלוקתו לא הייתה אלא על הכהונה ואמר לו שדי לו בצבצ שצטו רב לכם בני לוי וחזר ואמר שמעו נא בני לוי לקרח גדולם. וזה טעם ויאמר משה אל קרח אצל כולל דבריו עם בני לוי כי דברי משה בחכמתו פיים לו ולכל השצט שלא ימשוך אדם מהם אחריו. והנה משה חשב צעלמו זו המחשבה וראה צקטרת יותר משאר קרצנות מפני שראה כבר צנצד ואציהוא שמתו צהקריצס קטרת זרה והתיר לאהרן להקטירה לצורך השעה או שהיתה קטרת הצקר

זהו טיבו הנרות כמשפט וזנח משה כי יקיס ה' דבר עזבו. ונ"ל שאי אפשר לומר שהיה קטרת הבקר שאותו הוא על מזבח הזהב וההרן במחנה הקטיר. וי"מ ויפול משה על פניו לדעת מה יעשה ולא אמר לו הקב"ה צק ויודע ה' את אשר לו כמו שזכמה מקומות הכתוב מקר שפעמים מוכר הדיבור השם למשה ויקר צפיפור משה לעם ופעמים צהיפק. וראיתי לאונקלוס שתרגם כל קטרת הנזכרת צפרשה קטרת כלשונו ולא אמר קטרת צוסמין כמנהגו נראה שסובר שלא היה קטרת סמים של הקדש אלא לזונה וכיוצא בה שהקטירו לנסיון וכן עשה צניי אהרן ודעת רבותינו שהיה קטרת הקדש והוא הנכון ואולי לא יראה אונקלוס לשבח הקטרת להוסיף בו סמים רק בהעשות עניינו למזבח: (י) ויקרב אוחך. שגרשון צבור ויהי לו לקרבו ולתת לו עצודת הקדש ורחקו וקרב צני קהת לתת הארון וכלי הקדש צכתף: (יב) וישלח משה לקרוא לדתן ולאבירם. כי הם היו עיקר המחלוקת עם קרח ועד כאן דבר משה עם קרח לצדו ופייסו וכשלא נתפיים שלח לדתן ולאבירם. ולא שלח לאון צן פלת כתב הרמב"ן אפשר שהי' הוא נגרר אחר ענת דתן ואבירם כי היו גדולים ממנו ואם היו מתרעים הי' גם הוא מתרעה. והנה לא צל ולא היה עמם ולא עם עדת קרח שכבר חזר צו בעלת אשתו כדברי רבותינו כי לא הזכירו הכתוב שנבלע עם דתן ואבירם ולא היה ג"כ בכלל העדה הנועדים על ה' במקריצי הקטרת כי היו ר"ן מלבד אלו הד' הנזכרים. ועם וישלח כי הלכו מלפניו צדצרו עם קרח ואחרי כן ויאמר משה לקרח אשר היה לפניו עומד שם. או מפני שהיה קרח עומד במחנה לייח סמוך לאהל משה כי כל זה היה ציוס הראשון כדכתיב צקר ויודע ה' את אשר לו: לא געלה. כתב ר' אברהם אפשר שהי' אהל מועד במקום גבוה צתוך המחנה או מי שילך לעבודת השם או במקום נצח יקרא עולה: (יג) כי תשתרר עלינו גם השתרר. כתב הרמב"ן גם כמו אפילו פי' המעט ממך כי עשית עמנו רעה גדולה להמיתנו צמדצר כי תשתרר עלינו אפילו שררה מועטת לשלוח לנו לעמוד לפניך וכ"ש שתכשף ותמלוך עלינו. וי"מ לא דיך שתשתרר עלינו אתה אלא שגם אחיך השתרר עלינו: (יד) העיני האנשים ההם. על יוצאי מצרים פי' כאלו אמר וכי תראה לנקר עיניהם שלא תראה כי זה שעשית לנו נראה הוא לעינים חזק משל לאמר סגורות הן עיני פלוני ע"כ לא יראה וע"כ לא נעלה: (טו) אל תפן אר' מנחתם. פירש"י לפי פשוטו על הקטרת שהם מקריצים למחר. וכתב הרמב"ן ואינו נכון לפי שעל דתן ואבירם אמר כן שחרה לו על דצריהם והם לא היו צתוך העדה הנועדים על ה' להקטיר קטרת. אצל פשוטו לפי שהיו רועים צכהונה להקריצ קרבן אמר משה אל תפן אל מנחתם אל קרבן שיקריצו לפניך ואל תפלה שיתפללו לך כי כל הקרבנות גם תפלה יקראו מנחה צכתוצים וכן אמר אונקלוס קרבנהון איה דצר

שעה פ"י הטור קרח על התורה

שיקריבו לפניך: לא חמור אחר מהם נשאתי. בשביל שאמרו כי תשתרר עלינו אמר שלא תשתרר עליהם שלא לקמתי שפילו חמור אחד מהם לעשות צו אורכי כדרך המלכים שזה משפט המלכה וזה שתרגם אונקלוס שמרית שכן נקראת אנגריא של מלך שחזור: ולא הרעותי את אחד מהם. לשומו צמלאכתי צמרכצתי כאשר יאות למלך: (טו) ויאמר משה אל קרח אמה וכל עדתך היו לפני ה' וגו' מחר. כתב ר' אצרהס בצר נאמר לו כן ופירשו כאשר אמר משה לקרח היו לפני ה' וקחו איש מחתתו. ורמז"ן כתב והכחן כי מתחלה אמר להם זאת עשו קחו לכם מחתות וגו' והיה האיש מכס אשר יצחר ה' הוא הקדוש ולא אמר שיהי' אהרן עממהם והם שתקו ואולי לא נתרעו ולא הודו צכך כי חשבו אם יהי' אהרן עמנו תרד האש לכולנו או לא תרד בכלל ונהיה כולנו שוים ואם לא יהי' אהרן עמנו ולא תרד האש יאמרו כי לא צחר צנו שלא ירד לנו האש כאשר ירד בקרבנותיו ציוס השמיני למילואים ומ"מ יש לנו טענה שלא נצחר צו בשביל שירד לו ציוס ח' למילואים כי לא בשבילו לצד ירד אלא בזכות ישראל שעשו המשכן כי הוא הי' שליח לכל הנצור וע"כ לא רצה קרח לנסות דבר צלא אהרן והיו שם דתן ואבירם כאשר דבר להם משה כן והיו בכלל מה שאמר קרח וכל עדתו וכאשר שלח להם ולאמרו לא נעלה ויחר למשה רצה לנזור עליהם שלא ימותו כמות כל האדם או חור ולאמר אל קרח קחו איש מחתתו ר"ן מחתות ואפה ואהרן איש מחתתו והנה הוליא דתן ואבירם מכללם וזה טעם ר"ן מחתות כי מה היה לריך להזכיר עתה המינין וכשהכניס אהרן עממהם אז נתרצה קרח: (יט) ויקהל עליהם קרח את ברו' העדרה. פי' הרמז"ן לא הקביל עליהם כל העדה כולה שאלו היה שם כל ישראל והי' אומר עליהם ואכלה אותם כרגע הי' מסיים לומר ואעשה אותך לגוי גדול אלא פי' כל העדה גדולי השצטיים הנועדים תמיד אלל פתח אהל מועד או צבורי כל ישראל הראויים לעבודה ולכך לא כתב העם כמו שכתוב צעגל וצמרגלים. וכל זה שהזכרתי על הצבורים הוא על דרך רצותינו שאומרים כי העבודה היתה בצבורים אבל על דרך הפשט היו מתחלה כל ישראל כשירים לעבודת הקרבנות כי כן הדין לעולם בצמת יחיד ונצחר אהרן לעבודת המשכן והמקדש והי' קרח טוען על הצמירה הזאת להחזיר העבודה לכל ישראל כי כל העדה קדושה: (כ) הברדלו מותך הערה הזאת. הקשה הרמז"ן אם ישראל לא חטאו בדבר קרח למה היה הקלף עליהם לאמר אכלה אותם כרגע ואם גם הם חטאו היאך אמר משה האיש אחד יחטא. וכתב ר"ן מתוך העדה עדת קרח בלבד ולא עדת ישראל ואמר אל חלקי הרוחות לכל צפר האיש אחד יחטא מיד הודיע הקצ"ה כי לכל בני ישראל לא צקס לכלות אלא עדת קרח בלבד לפיכך פירש לו זה שאמרתי הצדלו העלו מסציו למשכן קרח דתן ואבירם הוא שאמרתי לך והזכיר להם

שעו

על התורה

קרח

פי' הטור

העלו מסביב אולי כשיראו קרח ועדתו ישוּבו ע"כ. וכתב הרמב"ן ואין דבריו נכונים כי לא הי' (ישראל) צתוכם ואלהן הי' עם עדת מקריבי הקטרת ועוד הבדלו לא קאי אלא על משה ואלהן לבד כמו הרומן וכן ואכלה אותם כרגע רמו למגיפה שתכלה עם רצ ועלום כרגע ועוד חלילה שלא יבין משה נצולתו ויטעה זה. אבל הטעם כי מתחלה הי' לב העם אחרי משה ואלהן וכאשר לקחו (קרח ועדתו) המחנות ועמדו לפני אהל מועד והקהיל עליהם כל העדה ואמר להם כי צבודם הוא מתקנא וייעזב הדבר ונקבלו שם אולי תשוב העבודה לזכוריהם וזה טעם ויקהל עליהם קרח את כל העדה והנה נתחייבו כלייה שמהרהרים אחרי רצם ומוותרים על צבודתו של נביאם בצלם ומייבים מיתה בידי שמים ומשה ואלהן למדו עליהם זכות שלא חטא צמעשה אלא קרח והוא הגורם ומפתה אותם וראוי שימות הוא וזה דרך מצקשי רחמים להקל החטא מעל העם ולתת אותם על היחיד הגורם שהוא חייב על כל פנים: (כו) ואל הגעו בכל אשר להם פן תהפכו בכל הטאתם. פי' הכתוב סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה פן תספו וגו' שאם לא יסורו יבלעם הארץ ואל תגעו להליל מממונם דבר כי חרם הוא. ור' אברהם כתב שפן תספו חוזר ג"כ על ואל תגעו שאם יצולו להליל ירדו כמוהם שאלו חיים: (כט) אם כמות כל האדם ימותון אלה. כתב הרמב"ן רצם היו צעם שאמרו למשה פעמים רצם למה העליתנו ממרים ולמה נענשו אלו יותר מאותם אלא ענשם של אלו יותר מן האחרים הי' על שאמרו לא נעלה וכי תשתרר עלינו שעשו שתיים רעות שצו כבוד רצם וכפרו בכל מעשה הי' שעשה צמרים וצמדצר וגם צמעמד הר סיני שנאמר וגם צך יאמינו לעולם והם לא האמינו צו ומפני זה אמר ויחר לנו מאלו וגם קרח אמר ומדוע תתנשא ועל כן נבלע עמהם וזה שאמר כי הי' שלחני לעשות כל המעשים האלה על תחלת השליחות שלחנו צמרים אמר שהיו הם כופרים צו ולא על חליפת הצבורים צלויים לבד אלא היו כופרים צעיקר ואומרים שאין לשם השגחה צנצראים כלל ע"כ פרע להם צאותה מדה ומידש עליהם דבר שלא נעשה מעולם להודיע שהשגחתו צנצראים: (ל) ואם בריאה יברא. כתב ר' אברהם רצם אומרים כי מלת צריאה על מליאות יש מאין וכבר נבקעו מדינות רצות וירדו הרים רצם צהם שאלוה אצל פירושה כטעם גזירה מן וצרא אותם צחרצותם. והרמב"ן כתב ודאי מלה זו היא מורה על מליאות יש מאין וודאי צקיעת האדמה אינו דבר חדש אצל פתיחת הארץ לצלוע הוא דבר מדה כי כאשר תצקע האדמה כאשר נעשה פעמים רצם תשאר פתוחה וגם ימלא הצקע מים ונעשה כאגמים אצל שתפתח ותסגר מיד כאדם הפותח פיו לצלוע ויסגור אותה אחרי צלעו זה נתחדש ציום ההוא כאלו צצרא מאין: (לב) ואת כל הארם אשר לקרח. פי' הרמב"ן הם עצדים ושפחות שהי' לו קנין כספו או אולי גם מישראל

היו צביתו תוסצים וגרים ונמשכו אחר עלתו ולקו עמו כי אין לפרש כל האדם אשר לקרח על צניו פי צניו הגדולים לא מנתו וצנים קטנים לא היו לו שלא הזכיר צו הכתוב טף: (לג) ויאבדו מתוך הקהל. כתב הרמב"ן שאצדו לעיניהם צהיותם עומדים עמם כי כרגע פתחה הארץ את פיה וסגרה אותה עליהם ולא נודע מקומם איה. ור' אברהם אומר צעזור מות צניהם העומדים תחתם. כתב ר' אברהם י"ל כי קרח מהצלועים כדכתיב ותצלע אותם ואת קרח. וי"ל מהשרופים כדכתיב ואת קרח צמות העדה ותאכל האש. וקדמונינו אמרו כי נשרף ונצלע. ולפי דעתי שלא נצקע רק מקום דתן ואצירס וקרח היה עם אהרן ונשיאי העדה מקריבי הקטרת ומה שכתוב ואת קרח איננו דבוק עם ותצלע רק אם צמות העדה ומה שלא הזכירו עם השרופים מפני שלא היה צריך כי כיון שהזכיר שנסרפה עדתו שצאה לעזרתו קל וחומר לצל צעזמו:

יו (ב) **כי קדשו**. פירש"י והם אשורים צהנאה שהרי עשאוהו כלי שרת. כתב הרמב"ן ולא ידעתי טעם לאיסור הנה שהרי קטרת זרה הקריבו וזה שעשה כלי שרת להקריב צחון אינו מקודש אצל י"ל צעזור שעשו כן על פי משה היו קדש כי הקדישום לשמים שחשבו שיענה אותם האלקים צאש ותהיינה המחנות האלה כלי שרת צאהל מועד לעולם. והנכון צעיני כי אומר הכתיב כי הקריצום לפני ה' ויקדשו והיו לאות לצני ישראל כלומר אני הקדשתי אותם מעת שהקריבו אותם לפני כדי שיטי' לאות לצני ישראל: (ה) כאשר דבר ה' ביד משרה לו. כתב הרמב"ן הנכון שהוא חוזר על אלעזר הנזכר למעלה אמור אל אלעזר וגו' ופירושו ויקח אלעזר את מחנות הנהשת אשר הקריבו השרופים וירקעום לפוי למוצח כאשר דבר ה' ציד משה לו זכרון לצני ישראל וגו': (ו) אחם המחם את עם ה'. כתב הרמב"ן אונקלוס תרגם אתון גרמתון דמית עמא דה'. ר"ל שהאשימו אותם שנתנו העלה להקטיר קטרת זרה מדעתם שלא היה על פי ה' ואמרו ה' לכס לתת אות צמטה או צדור אחר כי ידעתם שהמקטיר קטרת זרה שהוא צמיתה אעפ"כ אמרתם להם להקריבה. ור' אברהם כתב שאמרו מה ראייה ציה שנצחר שצט לוי ונצחר אהרן לכ"צ אפשר שצתפלתכם או צחכמה שידעתם שרפתם המקריצים וכן יראה שלא יאמינו אלא מענין המטה שנאמר צו והשכותי מעלי את תלונות צני ישראל אלמא שלא האמינו שנצחר אהרן והואלפו הצבורים רק חשצו כי משה ואהרן גרמו השריפה או שהיתה בעונם צקטרת שהיתה אש זרה וקטרת אהרן היתה קטרת הצקר. ולא היתה התלונה רק על השריפה ולא על הצליעה כי השם אומר למשה העלו מכביצ למשכן קרח וזה רמו על פתיחת פי הארץ ומשה הגיד זה לישראל צשם ה' ודתן ואצירס היו חייבים יותר שהיו מלעיגים צמלאכי השם. והנכון צעיני שהיו העם מאמינים צכהונת אהרן שכבר י"ל האש מלפני השם

שעה

על התורה

קרח

פי' הטור

ותאכל קרבנות אצל היו-חפלים שיהיו הזכורים משרתי המשכן במקום הלויים שיהי' חלק לכל השצטיים בעבודת בית ה' והיו מתלוננים אהם המתם את עם ה' שנתתם ענה שיקריצו אש זרה וקטרת ככהנים והם היו ראויים לעבודת לויים לא שיהיו ככהנים מקריצי קטרת וזה טעם פרט מטה אהרן לבית לוי שהתלונה הי' על בית לוי: (י) הרובו מהיך העדה הואת. כתב הרמב"ן לא הצינתי טעם הפסוק הזה וחצירו למעלה הצדו מתוך העדה כי יש כח לאלקים להמית בדבר רבים פניו לדיק אחד והוא לצדו נשאר כאשר היה בזכורי מזרים וגרסה שיהי' הקפץ יולא להמית גם כל העדה צמיתת החטאים האלה צפתיתת פי הארץ או באש מפני שנמשכו אחריהם והיו מכות כלליות להמית כלל העומדים עם צידד זולתי אם יעשה גם שני צנמלטיים. או שאמר הקצ"ה כן לכבוד הדיקים שכל זמן שהם צתוכס לא ישלח ידו צהם והכוונה צאלה ופיואל צהם להודיע שהם צריכים צקשת רחמים ופפרה ומשה הוא המודרו לעשות כן: (יו) שנים עשר מטות. ומטה אהרן הוא מכלל השנים עשר מדלל אמר צתר הכי ותהא מטה לוי ותכתוב עליו שם אהרן אלל אמר וכס אהרן תכתוב על מטה לוי שהוא מכלל השנים עשר מטות ולא חשב כאן יוסף אלל צאחד שכיון שהורק למנות שצט לוי לא הי' יכול למנות יוסף אלל צאחד שמעולם אין מנין שצטי ישראל אלל י"צ: איש את שמו תכתוב על מטתו. כתב הרמב"ן י"א שם ראש השצט ראצון שמעון ולוי והנכון שם הנשיאים ועשה אהרן ראש לשצט לוי: (כה) למשמרת לאורת לבני מרי. פירש"י לזכרון שצחרתי צאהרן לכהן ולא ילינו עוד על הכהונה. והקשה הרמב"ן שאין המטה אות אלל לשצט לוי שנצחר משאר השצטיים אצל אינו רליה לאהרן שנצחר להיות כהן ופירש הוא לאות על שצט לוי שנצחרו תמת הזכורים אצל אין צריך אות לאהרן שכיון שירדה האש לקרבנותיו ולקרת ועיתו לא ירדה אש אלל אדרצה נשרפו צהקריצם זה אות שאהרן צצחר להיות כהן. וזה טעם כי פרט מטה אהרן לבית לוי כי לכל בית לוי פרט וצ כותס והם לא היו מתלוננים אלל על שצט לוי שהיו רוצים שיהיו הזכורים משרתי המשכן במקום הלויים:

יח (ו) עבודת מתנה אתן את כהונתכם. פירש"י

צמתנה

נתתיה לכם. והרמב"ן פי' ועצדתם עבודת הכהונה איננה לכם עבודת וש עבוד כעבודת עוצדי המלכים אצל עבודת מתנה גדולה נתתי לכם צה לכבוד ולתפארת כענין שדרשו למשחה לגדולה כדרך שהמלכים אוכלים: (י) בקדש הקדשים האכלנו. פי רש"י לימד על קדשי הקדשים שאינן נאכלים אלל צעורה ולזכרי כהונה. והקשה הרמב"ן כי קדש הקדשים אינו מקום אכילת הקרבנות שהכתוב אומר צאכילתם צמקום קדוש צחמר אהל מועד יאכלוה וקדש הקדשים הוא לפנים מן הפרוכת מקום שאין שם לא

שעט פ'י הטור קרה על התורה

אכילה ולא שתייה דכתיב והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש וגו'. ופ'י הוא בקדש הקדשים תאכלנו בקדושת קדש הקדשים כי תחלה אמר קדש הקדשים לך הוא ולבניך שלא תנהגו בהם כדון קדשים קלים וחזר ופ'י בקדש הקדשים תאכלנו שתהיה אכילתך בהם בקדושה חמורה לפי שכבר פ'י צמחה ומטאת מחומר שיש באכילתו ולא כקדשים קלים: (ט) זרה יהיה לך מקדש הקדשים. הקדשים יהיה לך וכן כל זכר יאכל אותו קדש יהיה לך וכן וזשם יהיה לך וצבורים כתיב צבורי כל אשר צארם לך יהיה הקדשים לך ליהיה וכן כל חרם ציראל לך יהיה דבר שיש ממנו לאישים לך יהיה הכל וכתב בפער רחם יהיה לך צצציל שכולל עם צצר צבור צהמה טהורה שממנו לאישים והא דכתיב צחזה התנופה ושוק התרומה לך יהיה לפי שפולה צצר צבור צאלו לומר כמו שחזה ושוק לך גם צצר צבור לך: (יט) ברית מלח. פ'י ר"א צרית כרותה מגורת ארץ מלחה ומקום המלח כמו נכרת שלא יעלה צו למח: (כ) בארצם לא תנחל. פ'י הרמז"ן שלא תנחל חלק כאחד מן השצטים וחלק לא יהיה לך אפילו חלק קטן לא יהיה לך צארם כלל כי הערים שיתנו להם ערי מקלט היו לישראל. ואזרה הזאת צכהנים ואמר כך מזהיר הלוויים ומתוך צני ישראל לא ינחלו נחלה כלל כדרך שהזהיר הכהנים. ורצותינו דרשו צארם לא תנחל צשעת חלוקה וחלק לא יהיה לך צצצה:

פרשת חקת

יט (ב) זאת חקת התורה. פ'י רש"י שנאמר צה חוקה לפי שאומות העולם מונין צה את ישראל וכו'. וכתב הרמז"ן ומה שמונין יותר צפרה מצשאר קרצנות שמכפרים ויש מהם שמיטהרים כקרצנות הזו והיולדת לפי שהיא נעשה צחוץ ונראה להם שהיא נוצחת לשעירים על פני השדה. והפרשה הזאת תשלים צתורת כהנים ונכתבה כאן אחר מתנות כהונה לומר שטהרתן של ישראל תהי' ע"י הכהנים. ופ'י: זאת חוקת התורה אשר צורה ה' אשר נותי כמו ואל משה אמר עלה אל ה' וכמו נשי למך. אי נמי מקרא מסורם הוא דבר אל צני ישראל זאת חוקת התורה אשר לזה ה' לאמר: דבר אל בני ישראל. ולא אמר דברו כי משה הוא העיקר. ומעם: אלק. שיעשו כן צמדצר לשעתם ואחר כן יעוה שתהיה לצני ישראל ולגר לחוקת עולם לדורותם. ולאמר ונתתם ולא ונתת להבנים אהרן עמו לכבודו כי שניהם יעו לאלעזר לשחוט לפניו. או ונתתם לרצים עכשיו ולדורות כי אלעזר השוחט מיד צ"ד יקחנה שיתנוה לו שפעשה צהכשר ועל דעתם: לא עלדה עליה על. כתיב חסר לומר אפילו לא משכה צעול חלא עלה עליה לצד פסולה: (ג) ונתתם אותה אל אלעזר. פירש"י מנותה צסגן. וכתב הרמז"ן לא שיהא עיקר מנותה לעולם צסגן יותר